

KATEORA

ŠTUDENSKI LIST, MARIBOR 22. 1. 1976, ŠT. 7

Študentje spet na cedilu

K tovariškim odnosom na šolah

Rosa Luxemburg

Naše – s tem pa že novo in samoupravno

Študentska zabava na psu

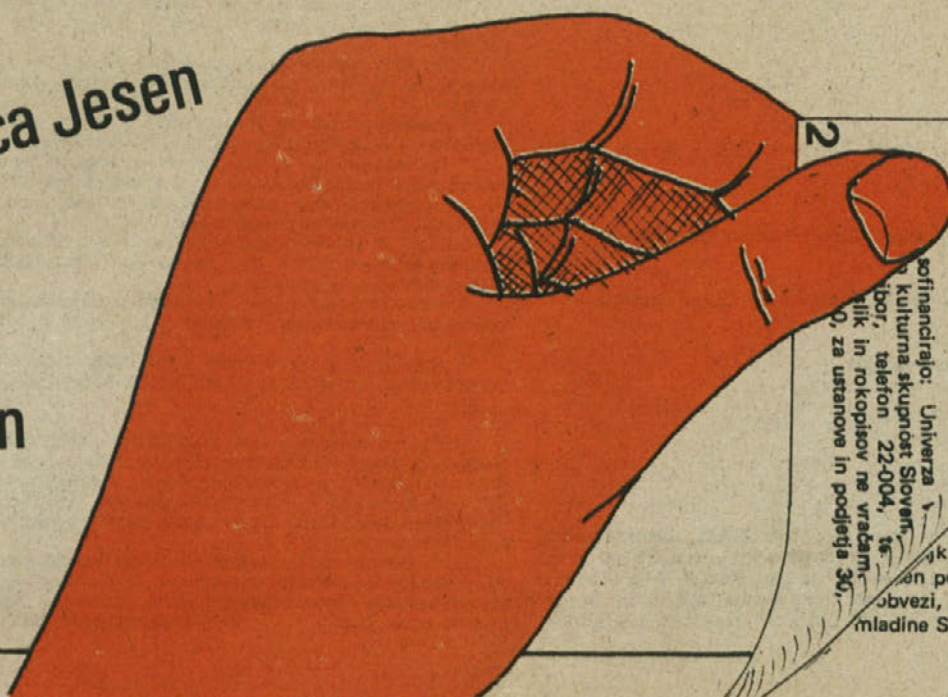
Strup je tvoje veselje

Funkcije, funkcije

Je najceneje tudi najracionalneje

Bolnica Jesen

Lenin

2

Po: ...
Bojan: ...
Kultura: ...
Lojze Klenc: ...
Likovnost: ...
Mario Verh, Silvi, ...
Tehnični urednik: ...
Marjan Hanl ...
Lektor: ...
Janez Cundrič ...
Kofinancirajo: Univerza v ...
Maribor, telefon 22-004, ...
klik in rokopisov ne vračam ...
O, za ustnove in podjetja 30,

... kaj zaenkrat ...
... stroškov in ...
... študentske ...
... ne bi bilo možno ...
... usnje iz lanskega leta ...
... roki, kot še tako lepa ...
... vivojev. Vsi se še namreč ...
... pendij in tega, da nekatere ...
... in novo višino štipendije. ...
... bodo študentje še morali nositi ...
... gkanja in ožemanja na račun ...
... en potek štipendiranja zadolženi bodisi ...
... obvezi, in kaj počenja naša študentska ...
... mladine Slovenije na univerzi v Mariboru? I

3

Mik Rebernik

Komu grozi Avla?

mladi pa ustvarjajo in razstavljajo

Začetek leta nam je prinesel novo likovno razstavo v mariborskem mladinskem razstavišču AVLA, na I. gimnaziji. Kljub polemiki o preveliki ambicioznosti mislim, da še ni izrečena zadnja beseda o statusu in vlogi prvega slovenskega mladinskega razstavišča. Trenutno je v AVLI na ogled prikupna razstava, ki pa po moji skromni presoji ni nevarna institucijam, kot so Umetnostna galerija, Salon Rotovž itd. Brez zamere, toda po vseh obupanih nasprotovanjih (ta sicer res niso bila zmeraj javna, so pa na določen način vplivala na naše kulturniško ozračje), sem dobil občutek, da je AVLA nekemu v napoto, da se NEKDOMorda celo boji NEKAKŠNE konkurence, čeprav nimam pojma zakaj. Vse to je v bistvu zelo absurdno, morda tudi smešno. Mladinsko razstavišče, tudi če je polprofesionalno, tudi če vabi k sodelovanju akademske ustvarjalce, če si ustvarja lasten depo slik in plastik, ne more biti v nobenem primeru kakršnakoli konkurenca prej omenjenim institucijam—zaradi popolnoma drugačne osnovne usmerjenosti in vloge v naši družbi. AVLA je rezultat entuzijazma in naporega dela mladih ljubiteljev likovne umetnosti. To je ustanova, ki si prizadeva širiti likovno kulturo med mlade, jih spodbujati k ustvarjalnosti in ne nazadnje pokazati delovnemu človeku, občanu rezultate te ustvarjalnosti. Če je pri tem morda naša primernejše in uspešnejše poti v medsebojnem komuniciranju — ali v odnosu do neposrednih proizvajalcev — kot marsikatera profesionalna kulturna ustanova; ji to ne moremo šteti v zlo.

Kljub vsej tej polemiki lahko zabeležimo nekaj razveseljujočega, mladi ustvarjajo dalje. Osem dijakov I. gimnazije je razstavilo svoje dosežke na slikarskem, kiparskem in fotografskem področju. Posebnost te razstave je prav gotovo v množičnosti, saj smo bili doslej vajeni mnogo skromnejšega števila mladih likovnikov. Druga zanimiva ugotovitev bi bila, da je razstava po svoji vsebini in obliki prej nagnjena k konvencionalnim oblikam, kot pa k „modernizmu po vsej sili“, kar je bila značilnost takšnih razstav v preteklosti. Ko si ogledujemo te stvaritve, bi lahko govorili o dokaj samostojnem likovnem razmišljanju. Pri tem jasno vidimo, da ne gre za nekakšno slepo posnemanje likovnih motivov ali načina izražanja, marveč za ustvarjanje, ki temelji na lastnem vsebinskem svetu in presentljivo svežem in odprtem načinu izražanja. To pa je amaterizem na visoki ravni. Ti obetajoči amaterji so: Helena Klakočar, Jasna Musil, Mitja Visočnik, Igor Pediček, Samo Jenčič, Andrej Grabovec, Damjan Vokač in Milan Weingerl. Kot vsaka tvorstva likovna razstava, ima tudi ta dela, ki po svoji kvaliteti segajo iz okvira razstave. Presenetila me je zrelost del Helene Klakočar (Obup ujetosti, tuš) in prisrčnost, ter odkritost malih plastik Damjana Vokača.

Vsekakor lahko trdimo, da je AVLA že trdno zasidrana v našem kulturnem življenju in da je njeno poslanstvo pomembno, predvsem zato, ker vsaj majhno število mladih rešuje iz ujetosti v tempo in nesmisel sodobnega življenja, kajti pravo življenje je v ustvarjanju, v iskanju, ne pa v pasivnem sprejemanju končnih izdelkov.

Adrian Grizold

KATEDRA

Izdaja univerzitetna konferenca zveze socialistične mladine na mariborski univerzi

Glavni in odgovorni urednik
Marjan Vešnar

Sekretarka uredništva:
Ema Lamprecht

Študenti in visoko šolstvo:
Darko Koren, Danica Cmrječnjak, Melita Lampret, Zlatka Novak, Janez Bratkovič, Darinka Benčina

Politika in gospodarstvo:
Bojan Kovačič, Brane Srčnik, Drago Pišek, Janko Siranko, Mik Rebernik

Kultura:
Lojze Klemenčič, Marija Šuta, Bojan Peče, Vida Žlener, Drago Gumzej

Likovnost:
Mario Vetrh, Silvije Popovič, Dušan Ivanišin

Tehnični urednik:
Marjan Hanl

Lektor:
Janez Cundrič

Katedro sofinancirajo: Univerza v Mariboru, UK ZSMS, Izobraževalna skupnost in kulturna skupnost Slovenije, Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvida je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tiska ČGP Mariborski tisk, Maribor

Študentje in obramba

V prihodnjem študijskem letu bodo uvedli na vseh jugoslovanskih šolah enoten sistem izobraževanja mladine za vsesplošni ljudski odpor. Vzgoja mladine za vsesplošni ljudski odpor bo postala sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v naši družbi, izvajala pa se bo:

- v šolah vseh vrst in stopenj;
- preko posebno organizirane vzgoje za mladino, ki ne obiskuje srednje šole;
- v mladinskih učnih enotah, kjer moško mladino v 17. letu in študente v 20. letu posebej vzgajajo v vojnih znanjih in veščinah;
- v družbenopolitičnih, športnih, družbenih in drugih organizacijah, ki v kakršnikoli obliki združujejo mladino;
- preko vseh sredstev javnega obveščanja

Osnovni cilj vzgoje je, da se mladina obeh spolov usposobi za opravljanje nalog vsesplošnega ljudskega odpora v oboroženem boju in v vseh drugih oblikah odpora morebitnemu agresorju.

Sistem izobraževanja mladine za vsesplošni ljudski odpor se bo organizirano in sistemsko izvajal tako, da bodo vsi mladinci v 17. letu in študentje po opravljenem prvem letniku študija odšli do 25 dni v enote Jugoslovanske ljudske armade, ki bo pouk tudi organizirala. Do leta 1979 se bo pouk odvijal po enakem programu za študente in srednješolce, potem pa se bo razlikoval, saj bo prihod srednješolcev na univerze omogočil višjo raven izvajanja pouka splošne ljudske obrambe.

Program pouka pri predmetu Osnove vseljudske obrambe se bo tako nedvomno izboljšal, saj bodo študentje poleg predavanj v času počitnic izvajali še praktične vaje. V letu 1976 bodo vaje trajale 16 dni.

O tem, kaj čaka študente prvih letnikov na univerzi v Mariboru, smo se pogovarjali z Robertom Bobancem, komandantom občinskega štaba teritorialne obrambe, ki nam je med drugim dejal:

„Vaje za študente bodo letos po vsej verjetnosti na poligonu v Apačah pri Ptujju. Na poligonu ne bo deklet, ker niso vključene v praktične vaje. Prav tako niso vključeni študentje medicine, farmacije, stomatologije in višjih ter visokih šol organov za notranje zadeve, ki se bodo usposabljali v posebnih učnih enotah. Čez dve leti bomo študente usposabljali za komandirje pehotnih oddelkov, trenutno pa smo v prehodnem obdobju, ko želimo študenta usposobiti za rokovanje z orožjem in drugimi bojnimi elementi.

Že letos bomo v Mariboru za vso mladino, ki pi v srednjih ali višjih šolah (vajenci, kmečka mladina) izvedli 20-dnevno usposabljanje, ki ga bo vodil oddelk za ljudsko obrambo pri skupščini občine Maribor. Za vse tiste, ki bi se želeli izmakniti obveznosti praktičnega usposabljanja, so pripravljene enake sankcije kot pri služenju rednega vojaškega roka: sodnik za prekrške in redno vojaško sodišče. Opravljene praktične vaje pa bodo tudi eden izmed pogojev za vpis v drugi letnik.“

Študentom prvega letnika se torej letos obeta 16 dni počitnic posebne vrste. Prepričani smo pa, da jim bo to samo koristilo.

Danica Cmrječnjak

Veselo na delo

V četrtek, 8. januarja, so se sestali člani ZSMS na univerzi v Mariboru na svoji redni letni konferenci. Konferenca je organizirala posebna delovna skupina, ker bivše predsedstvo visokošolske konference ZSMS na univerzi v Mariboru tega ni bilo sposobno storiti, saj je bilo kar na več sejah zapovrstjo nesklepčno. Po uvodnih poročilih o delu predsedstva in specializiranih organizacij se je razvila obširna razprava, v kateri so razpravljali o očeňevali preteklo delo in nakazovali naloge za v prihodnje. Žal pa so diskutanti ostajali vse preveč na površju in niso dovolj kritično vrednotili bistvenih problemov, ki bi jih morala razrešiti organizacija ZSMS na univerzi v Mariboru.

Kljub temu pa je konferenca sprejela nekaj sklepov, ki bodo ob pravočasnem in učinkovitem izvrševanju prav gotovo spodbudili delo članstva ZSMS na univerzi v Mariboru.

1. Čimprej se naj sestane novo predsedstvo na svoji seji in sprejme akcijski program dela, ki naj temelji na sklepih razprave na konferenci ter se notranje organizira po komisijah.
2. Do konca februarja se naj pripravi problemska konferenca ZSMS na Univerzi v Mariboru, ki naj obravnava vključevanje študentov v samoupravljanje na Univerzi v Mariboru.
3. Predsedstvo naj preuči možnosti in organizira različne oblike izobraževanja in usposabljanja vodstva in članstva ZSMS na Univerzi v Mariboru.
4. Predsedstvo mora čimprej učvrstiti vezi med osnovnimi organizacijami ZSMS in ostalimi subjektivnimi silami na Univerzi v Mariboru in širši družbeni skupnosti.
5. Predsedstvo mora posvetiti večjo pozornost svojim specializiranim organizacijam in problemom njihovega nadaljnjega razvoja.
6. ZSMS na Univerzi v Mariboru mora posvetiti vso pozornost ključnim problemom študentov na Univerzi kot le-tem z materialnega, vzgojnega izobraževalnega, kulturnega in športno-rekreacijskega področja.
7. Predsedstvo naj čimprej pripravi pravila o delovanju UK ZSMS na univerzi v MB, s katerimi se opredelijo naloge in dolžnosti ter pristojnosti univerzitetne konference in njenih organov.
8. Komisija za sklepe v sestavi Pišek Drago, Oder Milan in Trbovc Dušan, naj natančno prouči razprave na konferenci in zapiše še ostale sklepe, ki iz njih izhajajo.

Konferenca je razrešila staro predsedstvo in imenovala novo, tako da je sestava predsedstva univerzitetne konference ZSMS v Mariboru tale: Milan Oder (predsednik), Boris Haki (sekretar), Janez Bratkovič, Sonja Colnarič, Dušan Čopi, Vinko Furman, Janez Ijša, Lojze Klemenčič, Karolina Kovačič, Bogdana Markoč, Brigita Pipenbaher, Miroslav Rakela, Boris Sovič, Dušan Trbovc, Bojan Zefošnik ter dva člana ZSMS z visoke šole za organizacijo dela v Kranju.

Spremembe so tudi pri študentskem listu Katedra, kjer je Mirko Rebernik zapustil mesto odgovornega urednika in je konferenca izvolila za glavnega in odgovornega urednika Marjana Vešnjara, dosedanjega vršilca dolžnosti glavnega urednika. Potrjen je bil tudi nov uredniški odbor Katedre in pa upravnik študentskega servisa Drago Pišek.

m. r.

Študentje spet na cedilu

Namesto voščilnice za novo leto so študentje, ki stanujejo v študentskih domovih v Mariboru, doživeli neljubo presenečenje. S 1. januarjem 1976 so se stanarine v stolpih ŠD I in ŠD II povišale s 300 na 380 dinarjev, v stolpih ŠD III pa s 315 na 395 dinarjev. Povišale so se tudi cene obrokov v študentski restavraciji in tako sedaj plačujejo študenti za kosilo 16 dinarjev (prej 14) in za večerjo 9 dinarjev (prej 7)

VZROKI PODRAŽITEV

Zakaj so študentski domovi podražili svoje storitve kljub temu, da se štipendije niso povišale? O tej boleči temi smo se pogovarjali z direktorjem študentskih domov v Mariboru, Karlom Korenom, ki je poudaril, da je bila uprava študentskih domov prisiljena sprejeti sklep o podražitvi.

„Poleg vsesplošnega trenda podražitev, ko se je na primer električna podražila na indeks 132, voda na indeks 128, storitve na indeks 130, smo bili priča znatnim podražitvam tudi znotraj študentskih domov. Tako se je vzdrževanje osnovnih sredstev podražilo na indeks 407, komunalne storitve pa kar na indeks 750. Pri obrokih se je bistveno povišala osnovna postavka; poraba živil,“ je povedal direktor študentskih domov. „Že med letom se je planirana cena 14 dinarjev za kosila in večerje zvišala na 15,80 dinarjev ter je v letošnji bilanci kuhinja imela okrog 63 (trideset) starih milijonov izgube. Izgubo smo delno krili z dohodki naših bifejev, vendar je še kljub temu ostalo okoli 26 milijonov nepokritih stroškov. Nismo noben otok, da bi drugod cene zviševali, mi pa bi ostajali pri starih!“ je končal Karel Koren.

MAČEHOVSKI ODNOS IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI SRS

Še zlasti pa je študentske domove prizadelo dejstvo, da je Izobraževalna skupnost SRS zmanjšala subvencije študentskim domov na indeks 78,5 v primerjavi z letom 1975, kar pomeni, da bodo letos dobili študentski domovi približno 61 starih milijonov dotacij manj kot lani. Da bi bila mera polna, pa je Izobraževalna skupnost SRS ukinila tudi subvencioniranje prehrane, tako imenovano nihanje staleža, za katerega so v letu 1975 dobivali študentski domovi 1,80 dinarja po obroku, kar je zneslo okrog 20 starih milijonov.

V razgovoru s Karlom Korenom smo tudi izvedeli, da so študentski domovi prisiljeni poslovati kot delovna organizacija, saj morajo razen davka na dohodek plačevati povsem enake dajatve kot gospodarske organizacije.

„Smo tipična gospodarska organizacija, ker se nas v to prisilili,“ je dejal direktor študentskih domov. „Če hočemo izplačevati normalne osebne dohodke, moramo z dopolnilno dejavnostjo, to je z našimi bifeji, priložiti okrog 20 odstotkov prometa, da lahko izkazujemo normalen poslovni uspeh.“

Ob tem se lahko vprašamo, zakaj se ne upošteva, da je dejavnost študentskih domov posebnega družbenega pomena. To vprašanje je še zlasti upravičeno, če se zavedamo, da so študentski domovi namenjeni materialno in socialno najbolj ogroženim študentom. Absurdno je zato zahtevati, da morajo študentski domovi poslovati po profitnem načelu in torej svoj dohodek pridobivati na račun najrevnejšega sloja študentov.

AKCIJE NI BILO

Razen skupnih pogovorov direktorjev študentskih domov v Mariboru in Ljubljani s predsednikom izvršnega sveta Izobraževalne skupnosti SRS, tov. Deberškom, pa žal ni bila sprožena nobena širša akcija, ki bi takšno stanje skušala odpraviti. Tega ni storila niti organizacija Zveze socialistične mladine na univerzi v Mariboru.

„Mi smo na teh razgovorih postavili zelo konkretne zahteve, da bi subvencioniranje prehrane ostalo na isti ravni kot lani ter da bi nam za investicijsko izobraževanje odobrili 75 odstotkov amortizacije iz leta 1975“, je povedal Karel Koren. „Žal pa s temi, po našem mnenju zelo upravičenimi zahtevami nismo prodrli. Slišali smo celo pripombo, da imajo študenti tako

dovolj denarja ter da ni nobene potrebe po subvencioniranju prehrane. Obenem smo dobili tudi zagotovilo, da se bodo sredi januarja štipendije povišale na indeks 126,9 ter da so vse podražitve v okviru tega indeksa povsem sprejemljive.“

OBLJUBE

Hrana in stanovanje v študentskih domovih sta se torej podražila in obljubljeni so bile večje štipendije. Povišanje le-teh je zagotovil tudi tov. Jugovič iz strokovnih služb na Izobraževalni skupnosti SRS, ki je konec decembra 1976 v razgovoru s predsednikom domače skupnosti, študentom Stojanom Žižmondom, zatrdil, da bo sicer prišlo do majhnega zastoja, da pa bodo sredi januarja štipendije revalorizirane in jih bodo že izplačevali študentom.

Obljubljene torej ne manjka, a študenti so brez denarja. To dokazuje tudi dejstvo, da so stanovalci študentskih domov zadolženi pri stanarini kar za 8 starih milijonov. Drugi zaskrbljujoči podatek pa nam pravi, da je v času lanskih predavanj študentski servis v Mariboru posredoval več kot 3000 del, da so si tako študentje člani servisa v povprečju prislужili 4,3 povprečne slovenske štipendije.

REVALORIZACIJA ŠTIPENDIJ

12. januarja se je sestal Izvršni odbor komisije podpisnikov sporazuma o štipendiranju in izdelal predlog revalorizacije štipendij.

Materialni cenzus za študente se dvigne na 2.100 din (prej 1.650), za dijake pa na 1.950 dni (prej 1550) ter je za vozače manjši za 450 din (lani 300) in za tiste, ki se šolajo v kraju stalnega bivališča, manjši za 650 dni (lani 450).

Pri kadrovskih štipendijah se vrednost točke zviša s lanskimi 1,25 din na 1,56 dinarja.

Razen za nove prosilce pa se štipendije ne bodo povišale v okviru materialnega cenzusa 2.100 dinarjev, temveč po posebnem ključu, da bi postopek plačevanja pospešili.

Uskladitev povišanih štipendij bo potekala tako, da se bo tistim študentom, ki so dobivali štipendije 1.300 dinarjev in več povečala štipendija za 25 odstotkov, 1.000 do 1.200 din za 20 odstotkov, 800 do 990 din za 15 odstotka in 500 do 790 za 10 odstotkov. Študentom, ki so dobivali štipendije nižje od 500 dinarjev, se lete zaenkrat ne bodo povišale.

Vsi zneski se obravnavajo od 1. januarja dalje in se štejejo kot akontacije na štipendijo vse, dokler občine ne bodo zbrale novih podatkov in izračunale štipendijo po revaloriziranem cenzusu. Če bo po novem cenzusu študent upravičen do višje štipendije, kot je akontacija, bo ob izračunu dobil izplačano razliko.

O predlogu izvršnega odbora bo razpravljala komisija podpisnikov sporazuma o štipendiranju 28. januarja letos, po najnovejšem zagotovilu tov. Jugoviča pa bodo začele občine izplačevati s 1. januarjem revalorizirane štipendije oziroma njihove akontacije že s februarjskimi nakazili.

O kriterijih revalorizacije štipendij se ne bomo pogovarjali, vsaj zaenkrat še ne. Moti pa nas večer razkorak med povišanjem življenjskih stroškov in zvišanjem štipendij. Kaj ljudje, ki so odgovorni za izvajanje štipendijske politike, niso vedeli, da se življenjski stroški dvigajo in mar ne bi bilo možno izvesti revalorizacije že v novembra ali decembra? Izkušnje iz lanskega leta nam pravijo, da je boljše denarna nakaznica v roki, kot še tako lepa zagotovila, pa čeprav iz najvišjih republiških nivojev. Vsi se še namreč spominjamo tri ali celo večmesečnih zamud štipendij in tega, da nekatere občine niso hotele izplačati razlike med staro in novo višino štipendije.

Ob tem se sprašujemo, kako dolgo bodo študentje še morali nositi breme večnega finančnega pomanjkanja in ožemanja na račun neodgovornosti ljudi, ki so za nemoten potek štipendiranja zadolženi bodisi po poklicni bodisi po moralni obvezi, in kaj počenja naša študentska organizacija Zveze socialistične mladine Slovenije na univerzi v Mariboru? I

PREDSEDNIK
Milan Oder
roj. 5. sept. 1951
študent pedagoške akademije

SEKRETAR
Boris Hakl
roj. 23. marca 1954
študent III. letnika VTŠ

Katedra si je naložila nalogo, da vas seznanji z novima koordinatorjema dela na UK ZSMS v Mariboru. Predsednik in sekretar sta bila izvoljena na redni letni skupščini 8. jan. 1976. Ker smo študentje zelo samokritična struktura, kot je to običaj, je bilo tudi na tej skupščini delo predsedstva v preteklem mandatu ocenjeno precej kritično, in to ne škoda želeč. Vendar je to že drug članek.

— Redna letna konferenca VK ZSMS na MVZ je ponovno kritično ocenila delo predsedstva v prejšnjem mandatnem obdobju. Kaj je po vašem mnenju osnovna napaka prejšnjega predsedstva?

Predsednik: Osnovna napaka je bila premajhna povezava VK ZSMS z OO ZSMS in s tem osamitev dela predsedstva. Ta čas, ko sem študent, sem opazil, da je treba od delegatov OO ZSMS zahtevati večjo delegatsko odgovornost, saj smo ugotovili, da predsedstvo ni delalo največ zaradi nesklepčnosti na sejah. To se pravi, voljeni funkcionarji, to sta predsednik in sekretar, sta delo zaradi osebnih problemov prepustila stihiji. Ti ljudje so bili plačani, pa niso delali. Kako naj potem zahtevajo delo od neplačanih aktivistov? Čutili pa je bilo, da je predsedstvo zanemarjalo osnovno povezavo, to je z VK ZK. To se je potem odražalo tudi v OO ZSMS, kjer je prav tako čutili premajhno povezavo med družbeno političnimi organizacijami pri akcijah.

Sekretar: Odmaknjenost od baze je osnovna napaka. Ni pa bilo pravočasnosti pri izvajanju akcij. Držali so se starih navad in niso iskali novih poti, tako so zapadli v monotonijo. Ljudji niso znali aktivirati. Posledica današnje situacije je tudi slabo vodena kadrovska politika. Teh problemov je dosti in bodo novemu predsedstvu rabili kot opomin, kako naj se dela.

— Kaj je po vašem mnenju poglobljena naloga novega predsedstva?

Predsednik: Poglobljena naloga je aktiviranje OO ZSMS, da se osnovne organizacije kadrovske ojačajo. Zadati si moramo dober akcijski program, v katerem pa je treba dati poseben poudarek izobraževanju mladih na idejno političnem in samoupravnem področju. Ena od akcij že teče. Skupaj z UK ZK imamo tribuno, na kateri bodo družbeno politični delavci odgovarjali na vprašanja, in pa okrogla miza o samoupravljanju na mariborski univerzi in v ZSMS. Posebej pa moramo posvetiti pozornost izvajanju določil zakona o visokem šolstvu, v katerem se položaj študenta enakopravno izenači s položajem pedagoških delavcev.

Sekretar: Iz novega programa dela mora biti jasno razvidno, da je torišče dela ZSMS v osnovnih organizacijah in ne na UK ZSMS. Jasno mora biti opredeljena odgovornost članov ZSMS. Sedaj ne moremo govoriti o primarnih in sekundarnih nalogah, vendar pa je očitno, da lahko vse probleme rešujemo le dobro organizirani in z zadostnim številom aktivistov ter z ostalimi družbeno političnimi organizacijami. Na podlagi tega bomo lahko naše akcije pravilno in pravočasno izvajali.

— Doslej si delal predvsem v delovni organizaciji. Na univerzi pa si povsem nov, celo bruc. Kako nameravaš delo organizirati, saj so študentski problemi precej specifični, da bo delo potekalo tako, kot mora?

Predsednik: Da bo delo v resnici potekalo, tako kot se od nas zahteva, bo potrebno, da se vsi člani predsedstva zavedajo odgovornosti, ki so jo prevzeli, in v izhajanjih navzven nastopajo enotno in v čimboljši povezavi s sredino, iz katere izhajajo.

— Kakšna je pri tem tvoja vloga?

Predsednik: Preveliko vlogo pripisujemo funkciji, tako predsednika kot sekretarja, vse preveč podrejeno vlogo pa predsedstvu. Predsednik in sekretar naj bi bila predvsem koordinatorja dela predsedstva z ostalimi družbeno političnimi organizacijami, univerzo ter z republiški dejavniki. Akcije pa tako izhajajo (naj bi) iz baze, predsedstvo jih vodi k uresničitvi.

— Ti nisi na univerzi. Doslej pa si delal?

Sekretar: V prvem in drugem letniku sem delal v stari študentski organizaciji na VTŠ. Delegat sem bil na IX. kongresu ZSMS v Moravcih, dve leti sem bil sekretar aktiva ZK na VTŠ in sedaj sem tretje leto član komiteja UK ZK.

— Ali boš zaupano nalogo lahko izvrševal tako, kot se od tebe zahteva?

— Kje so vzroki za nezainteresiranost med študenti in kako bi jo bilo mogoče odpraviti?

Študentje se vse premalo zavedamo odgovornosti do družbe. Širša družbena skupnost pričakuje, da pride s strani študentov pobuda za dosledno urejanje odnosov, saj družba odvaja velik del sredstev za njihovo izobraževanje. Zato pa ima pravico, da dobi vsesplošno razgledanega delavca, ki bo poznal vse napredne idejne tokove in nove samoupravne odnose ter jih izvajal v praksi.

— Omenil si, da družba odvaja sredstva. Jih res? Kaj pa samoupravni sporazum o štipendiranju?

Sekretar: Šrišo slovensko javnost bo treba seznaniti z neizvajanjem nekaterih določil samoupravnega sporazuma o štipendiranju, hkrati pa zahtevati, da se posamezniki, ki so krivi takšnega stanja pokličejo na odgovornost in se ustrezno kaznujejo. Takšno stanje vpliva na povečanje že tako velikih socialnih razlik med študenti, ki pa jih ne bi smelo biti.

— In kaj ti meniš o nezainteresiranosti med študenti?

Sekretar: Vzrok nezainteresiranosti med študenti je odmaknjenost, informsko delo ZSMS. Študente lahko pridobimo za delo v naši organizaciji na podlagi konkretnih in jasno opredeljenih programov dela, v katerih bo vsak študent našel tudi košček sebe in svojih zahtev.

— Kaj pa štipendiranje?

Sekretar: V bodoče moramo študentje pravočasno reagirati na vse probleme, ki ogrožajo socialni status študenta. Vsekakor je to ena od najvažnejših dejavnosti našega predsedstva v bodoče, vendar moramo biti pri vodenju te akcije stalno v mejah realnosti in pravočasni.

— Že prej smo govorili o idejnopoličnem delu. Kakšno vlogo pa bo zavzela marksistična misel in njej namenjeni marksistični krožki na samem predsedstvu?

Predsednik: Večina mladih pozna marksizem preveč okvirno, zato bo treba posvetiti več pozornosti poglobljanju v probleme, ki jih marksizem kot ideologija delavskega razreda nakazuje.

— Misliš na samoupravni socializem?

Predsednik: Da mislim na samoupravni socializem, ki mu je osnova ideja marksizma.

Sekretar: Iz kongresnih dokumentov ZSMS, ZKS in ZKJ sta jasno razvidna položaj in vloga marksizma v izobraževanju. Na nas je, da marksizem mlademu človeku podamo teoretično, toda da to teorijo oplemenitimo tudi s praktičnim delom v naših vrstah.

— Bi želela za konec še kaj povedati?

Predsednik: Problemov študentov v taki meri, kot bi jih moral, ne poznam. Izhajam iz neposredne proizvodnje, kjer so problemi popolnoma drugačni. Lahko pa ugotovim, da je ravno v vrstah mladih delavcev mnogo več razumevanja za akcije, ki smo si jih začrtali v statutu. Da bi lahko opravljal dolžnost, kot je potrebno, pa je predvsem odvisno od predsedstva, saj nobena akcija ne more biti plod teženj posameznika.

Sekretar: Za konec bi želel povedati, da novo predsedstvo ni za to, da bi v svojem delu visoko politiziralo, ampak da se izkaže v konkretnih akcijah. Potrudil se je: Janez Bratkovič

Je najceneje tudi najracionalneje

Leto je novo leto smo dočakali v znamenju zahtev po stabilizaciji gospodarstva, povečanju produktivnosti, zmanjševanju porabe ter opozarjanja na težave, ki nas čakajo v tem letu. Enake zahteve pa postavlja pred družbo tudi resolucija o družbenoekonomski politiki razvoja SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976, ki jo je sprejela skupščina SR Slovenije ob koncu minulega leta.

V resoluciji je pomembno mesto posvečeno izobraževanju kot enemu najpomembnejših faktorjev hitrega in enakomernega razvoja gospodarstva,

saj ga obravnava kot prioriteto področje družbenih dejavnosti v letu 1976. Posebej močno je poudarjena zahteva po razvoju dejavnosti, ki najneposredneje in najhitreje vplivajo na dvig družbene produktivnosti. To so študij ob delu in sploh celoten splet izobraževanja odraslih, ter razvijanje centrov usmerjenega izobraževanja ob sočasnem ustanavljanju posebnih izobraževalnih skupnosti.

Na področju študija je največ pozornosti posvečene povečanju učinkovitosti študija, njegovi intenzifikaciji, racionalni delitvi dela in izboljšanju kvalitete študija ob delu, za katerega je znano, da je sedaj povsem prepuščen stihiskemu razvoju. Za te naloge resolucija zadaljuje izobraževalne skupnosti, Zavod SRS za šolstvo in izobraževalne organizacije ter Gospodarsko zbornico Slovenije.

V skladu s temi nalogami so pripravili Izvršni svet skupščine SRS, Republiška konferenca SZDL, Republiški svet Zvez sindikatov, Gospodarska zbornica Slovenije in vse samoupravne interesne skupnosti,

osnutek družbenega dogovora o razporejanju dohodka v letu 1976. V njem je kot naloga, ki jo bodo pospeševale izobraževalne skupnosti v 17. členu navedeni tudi, študij ob delu, iz dela in za delo na proizvodno-tehničnih, naravoslovnih in pedagoških smerih študija". S takšno zahtevo so podane vse možnosti, da postane šolstvo enakopraven in vsestransko integriran del družbene dejavnosti. To še posebno, ker danes družba lahko vpliva na šolstvo enakopraven in vsestransko integriran del družbene dejavnosti. To še posebno, ker danes družba lahko vpliva na šolstvo in se posebej na visoko šolstvo, preko dveh kanalov: prvi je udeležba predstavnikov gospodarstva in širše družbene skupnosti v upravljanju šole, drugi pa sistem financiranja, v katerem tudi sodelujejo predstavniki gospodarstva pri razdelitvi razpoložljivih sredstev.

Povsem drugačna perspektiva razvoja visokega šolstva v letu 1976 pa se nam pokaže, ko primerjamo ta izhodišča z njihovo konkretizacijo v obliki Okvirnega programa vzgojno-izobraževalnih dejavnosti na področju usmerjenega izobraževanja v SR Sloveniji za leto 1976", saj je v njih predvideno za visoko šolstvo le 3,4 % vseh sredstev kot lani. To pomeni, ob 25 % inflaciji v preteklem letu, realno precej manj sredstev in s tem krčenje dejavnosti, ne na področju ekstenzivnosti študija, ampak predvsem na področju intenzivnosti. Šole so vpisovale v študijsko leto 1975/76 na

podlagi svojih ocen kadrovske potrebe, ker takrat še niso mogle predvidevati tako radikalnih stabilizacijskih ukrepov, in zato bo možno nadomestiti manjkajoča sredstva le z omejevanjem uporabe modernih študijskih metod, ali pa z večanjem števila izrednih študentov v prihodnjem študijskem letu.

Ta bo, kljub povdarjanju njegovega pomena in resoluciji in družbenem dogovoru, še naprej prepuščen samofinanciranju. Izjema je le izredni študij pedagoških kadrov, za katerega je namenila družba letos enaka sredstva kot lani.

Večanje dohodka šol na račun večjega vpisa izrednih študentov, pa pomeni onemogočanje vsakršne načrtno kadrovske politike, ker vladajo na področju izrednega študija čisti tržni odnosi. Pretirano večanje števila izrednih študentov pa zahteva tudi nadpovprečno obremenjenost pedagoškega kadra, ki ga še sedaj primanjkuje, in s tem upadanje kvalitete pedagoškega dela. To pa vodi do ravnih nasprotnih ciljev kot so opredeljeni v Resoluciji za leto 1976. Sleba kvaliteta študijskega procesa pomeni, ob neugotovljenih kadrovske potrebe, slabo osnovo za izdelavo srednjeročnih programov razvoja, ki bi jih naj sprejeli v letošnjem letu. Zato se postavlja vprašanje ali bodo letošnji varčevalni ukrepi res prispevali k dolgoročni stabilizaciji gospodarstva. Najceneje ne pomeni vedno tudi najracionalnejši

Drago Pišek

Bolnica Jesen

Vojno obdobje 1944/45

Politično in vojaško vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja se je dobro zavedalo, da bo krvavi boj proti sovražniku — okupatorju naše dežele — zahteval mnogo žrtev. Zato je hkrati z ustanavljanjem prvih uporniških skupin posvetilo vso skrb ranjencem. Prve ranjence so partizani skrivali pri zanesljivih ljudeh. Skrivali so jih zdravili zavedni zdravniki in negovalce slovenske matere.

Z razmahom NOB po vsej Sloveniji se je razširila tudi skrb za bolne in ranjene partizane, ki so se nato ozdravljali v borbene enote. Med NOB se je približno v stotih slovenskih partizanskih bolnicah zdravilo okoli 11.000 ranjencev. Na ozemlju celotnega Pohorja pa se je v času NOB zdravilo okoli 600 ranjencev in bolnikov. Na zahodnem delu Pohorja se je zdravilo pod vodstvom dr. Kopača (Pavčkove bolnice) 300 in na vzhodnem delu v bolnicah dr. Slokana prav tako 300 ranjencev.

Začetki partizanske sanitete so vidni na Pohorju že takoj po prvih letih okupacije, ko so posamezne borbene skupine v letih 1941 — 1942 tolke sovražnika v Mariboru in okolici. Borci so se s teh borb vračali v okrilje pohorskih gozdov in tu nabirali nove moči za nadaljnje borbe. Ranjence so prepuščali pohorskim kmetom v oskrbo.

Začetek organizirane sanitete opazimo na Pohorju v prvem pohorskem bataljonu na vzhodnem delu Pogorja. Po herojskem boju na Osankarici, ko je ves bataljon padel junaške smrti, se je morala skrb za ranjence vrniti nazaj h kmetom, vendar ni nikoli prenehala. Ponovno skrivanje partizanskih ranjencev po podzemnih bunkerjih, kjer je vlaga pila njihove moči, je trajala celo leto.

Borbe na Štajerskem so se vnovič razmahile s prihodom slavne XIV. divizije. Divizija ni imela urejenih bolnišnic, zato je puščala ranjence zanesljivim kmetom ob vsej svoji težki in zmagoviti poti.

Prišel je marec 1944. Borbe so nekoliko ponehale. Na Graški gori so se maja 1944 zbrali partizanski zdravniki IV. operativne cone. Vsak je dobil svojo nalogo. Pohorje so razdelili na vzhodni in zahodni del. Sektor P1 — zahodni del je prevzel dr. Kopač-Pavček, sektor P2 — vzhodni del pa je prevzel dr. Slokan. Zdravniki so s svojimi pomočniki obhodili vse Pohorje, Graško goro in Koroško. Obiskovali so skrite ranjence, jih operirali, previjali in zdravili. Kasneje, ko so bile bolnice dograjene, so lažje ranjence napotili v brigade, težje pa v novozgrajene bolnice. Na zahodnem delu Pogorja so rastle novozgrajene bolnice pod vodstvom dr. Kopača-Pavčka: Kozja, Št. Primož, Trška gora, Dolže in Svoboda.

Na vzhodnem delu Pohorja, kjer je gradil partizanske bolnice dr. Slokan, je bil teren slabši, preblizu glavnih poti in markacij. Tu so se stalno gibale sovražne enote. Blizu so bile tudi močne sovražnikove enote v Št. Lovrencu, Ribnici, Oplotnici, Slovenskih Konjicah in Slovenski Bistrici. Moral jih je graditi na tem terenu, ker so imele tu brigade stalne borbe s sovražnikom, pa tudi oskrba z zdravili in prehrano je bila lažja, predvsem iz glavne baze Maribora, ki je oskrbovala ves vzhodni del Pohorja. Dr. Slokanovi najožji sodelavci so bili borci XIV. divizije, v katerih je imel veliko oporo in pomoč. Edina opora partizanov na Pohorju so bili pohorski kmetje, ki so žrtvovali vse za partizane.

Slovenske bolnice so gradili iz Mislinjega grabna, kjer je bila prva postojanka Tih dol, pa vse do bližine Maribora, kjer se nahaja Jesen kot Mariboru najbližja bolnica.

BOLNICA JESEN

Po nalogu štaba IV. operativne cone so jeseni 1944 zgradili v najbližji okolici Maribora postojanko JESEN. Dograjena je bila v decembru 1944 in je takoj sprejela ranjence. Delovala je vse do osvoboditve. Le izredni konspiraciji in globoki predanosti ter zavednosti kmetov iz bližnje okolice gre zahvala, da Nemci kljub nenehnemu iskanju bolnice niso odkrili, čeprav so bili v njeni neposredni bližini — 30 metrov onstran potoka. Obveščevalna služba je bila vzorna. Kmetje so vzorno skrbeli za prehrano ranjencev.

Povezava z mariborskim okrožjem in sekretarjem Sergejem Kraigherjem je bila prav tako velikega pomena za nemoteno delovanje bolnice Jesen. Pravilno so bile urejene kurirske poti, tako da ni nihče prišel v bližino bolnice. Tudi brigade so bile usmerjene, tako, da se niso gibale v bližini bolnice in tako pritegnile sovražnika. Javko za ranjence so imeli pri nekem kmetu, skrivali pa so jih v hlevu pod jasli. Prenašali so jih na nosilih, včasih pa so jih tudi z voli pripeljali do drugega kmeta. Nato jih je oskrbovalna ekipa prenesla po potoku do bolnice, seveda vsehskoz z zavezanimi očmi. Pohorski potoki niso zamrznjeni, za bolniško osebje pa so kljub temu bili zelo mrzli, saj so morali tudi do kolen brodit po vodi in na ramenih nositi ranjence. Centralni ekonomat nad Jurgovim je skrbel za prehrano Slokanovih bolnic, razen Jesena, ki se je v glavnem oskrboval sam pri kmetih bližnje okolice. Vso hrano je ekonomat sprejemal od gospodarskih komisij Oplotnice, Božjega, Lukanje, Koritnega, Ribnice, Lovrenca in Maribora. Tu se je pač pokazala partizanska iznajdljivost ekonomov. Redno so prihajali tudi paketi AFŽ in mladink s Pohorja, iz Maribora, s Ptujkega polja, iz Dravske doline. Nešteto pridnih rok je pletlo in šivalo za borce in ranjence tople rokavice, nogavice in jopice. Prihajala so tudi pisma neznanih deklet, ki so ranjencem dajala pogum in zavest, da niso sami. Prebirali so jih tudi po deset krat na dan. To je bil dokaz, da so tekle vezi partizanskih poti do poslednje slovenske hiše v dolini, na Pohorju in v mestu.

Sovražnikove hajke so bile pogoste na tej ali oni strani. Če je bilo v okolici Jesen-i zatišje, so gotovo hajkali KOSUTO ali pa obratno. Najhujša hajka na postojanko Jesen je bila spomladi 1945. ko je strokovnjak za hajke na partizanske bolnice von Trek vodil 15.000 izurjenih vojakov, dobro oboroženih in s psi, dresiranimi za lov na ranjene in neoborožene partizane. Nekaj dni pred hajko so s topovi z več strani obstreljevali Pohorje. Granate so padale samo nekaj metrov od bolnice. Ves sanitetni material so poskrili v bunkerje. Ponoči so hoteli bolnico evakuirati v bunker, takrat pa se je napolnil gozd s kolonami nemških vojakov, slišali so ropotanje čutaric in govorico. Psi jih niso zavohali, ker je kmetica, ki je bila njihova edina obveščevalka, vso okolico posula s poprom na eni strani potoka, bolniško osebje pa na drugi strani ob potoku. Ves teren so posejali s snegom in smrekovimi iglicami, tako da je bil kot nedotaknjen. Popolna tišina jih je obvarovala in tako jih Nemci kljub neposredni bližini niso našli. Sovražnik se je po nekaj dneh umaknil v dolino, bolnica pa je nadaljevala svoje humano poslanstvo vse do osvoboditve.

V tem času je že prebila tretja armada slavonsko fronto. Grmenje topov se je slišalo vse do Pohorja. Bližala se je svoboda. Najsrečnejši dan vseh ranjencev in osebje je bil, ko jim je prinesel kurir pošto od dr. Slokana, v kateri je sporočal, da so svobodni in da lahko gredo v dolino.

Danes obujamo te spomine zato, ker je naša dolžnost, da večkrat spomnimo in opomnimo mlado generacijo, da bo gojila ljubezen do svobode in miru med narodi in da bi razvijali čim lepše in boljše odnose med ljudmi. Spomniti se moramo tudi, da so za nas umirali mladi ljudje polni življenja. To zahteva pieteta do padlih partizanskih zdravnikov, bolničark in bolničarjev ter drugega sanitetnega, preskrbovalnega in zaščitnega osebja, ki so darovali mlada življenja za rešitev ranjencev.

jani miljenovič

kaj je to profesor?

Delo profesorja je težaško, izredno zahtevno in nehvaležno, poleg tega je še slabo družbeno vrednoteno. Pri tem pa se nihče zunaj zainteresirane sfere ne vpraša zakaj!

Univerzitetni profesor ima v družbi posebno mesto. Po neki anketi, ki jo je izvedel institut za javno mnenje pri FSPN, je ta poklic med najbolj zanimivimi pa tudi najbolj cenjenimi, pri tem pa je odprto vprašanje, ali to pomeni poklic z vsem potrebnim instrumentarijem ali samo navzven vidno titulo. Tako je zakon o visokem šolstvu sprejel v svojo vsebino le habilitacijski postopek za profesorje in pa okvirni zapis o njihovi tedenski terminski zasedenosti, ki bi naj bila obvezna. Med zahtevami za napredovanje profesorjev so tudi te: strokovna usposobljenost, znanstvena in umetniška ustvarjalnost in praktične izkušnje v praksi; pedagoška sposobnost; zavzetost in družbena aktivnost pri uveljavljanju socialističnega samoupravnega sistema in s tem še posebej humanih odnosov; tako je zapisano v zakonu in tako je tudi v praksi. Nihče ne more dovolj kvalitetno preverjati dela profesorjev, saj ni kriterijev za ugotavljanje njegovih posameznih dejavnosti — vendar pa višji naziv ne prinaša le bolj zveneče titule, pač pa tudi več denarja — do tega pa se zaradi neizdelanih kriterijev pride po točno določenem roku, kakor v vojski. Vsakih pet let dobiš zvezdico, pred tem pa moraš pokazati kupček napisanih papirjev.

Na kratko bi lahko lastnosti, ki jih mora imeti pedagoški delavec, takele postavili:

— pedagoške sposobnosti, aktivnost pri raziskovalnem delu in družbenopolitična aktivnost.

Kakšno neumnost pomenijo te „zahtevane“ lastnosti, nam najbolj pokaže praksa, kjer nihče ne preverja pedagoških sposobnosti profesorjev, niti jim nihče ne nudi izobrazbe za to delo (osnov npr. iz andragogike). Nadalje — za znanstveno raziskovalno delo se smatra že vsak zapis, skorajda „bilo kje“, saj toli tega nihče ne preverja, tako da je moč preverjati le družbeno politično aktivnost profesorjev, pa še pri tem je nevarnost, ker obstajajo določene funkcije, kjer je mogoče v miru počivati.

Na začetku smo omenili, da habilitacijska komisija na podlagi zahtevanih kvalitet iz zakona in slabih meril, ki so za preverjanje teh kvalitet potrebne, lahko odloča le na podlagi lepih oči ali po osebnem poznavanju kandidata. S tem je omejena strokovnost takšnega dela, prav tako pa tudi racionalnost pri ponovnih volitvah, ker ni osnovni pogoj za napredovanje kvaliteta, pač pa obseg dela. In ker smo že pri delu, to pa mnogokrat pomeni pri nas le funkcije ali pa družbeno politična aktivnost, bi predlagal, da se enkrat za vselej (ta vselej naj traja le do prve večje vsebinske spremembe) razišče vprašanje družbenopolitične aktivnosti in se ta izraz tudi definira.

Zakaj tako?

Poglejmo primer iz prakse!

Kot objekt za ugotavljanje „naše resnice“ si izberimo srednje aktivnega profesorja s kakimi desetimi pomembnejšimi družbenopolitičnimi funkcijami ali aktivnostmi: te funkcije opravlja v okviru ZK, SZDL, zveze sindikatov, pri gospodarski zbornici, pri zvezi ekonomistov, v kakšni SIS, je predsednik hišnega sveta, dela pri samoupravni delavski kontroli, poleg tega pa še predava na drugih šolah (na podiplomskem študiju ali kakšni politični šoli). K temu lahko prištejemo še nekaj funkcij v samoupravnih organih na šoli in univerzi pa je slika popolna. Pravim, slika je popolna, kajti prav nič ni zlagana!

Ta družbenopolitični delavec pa je v prvi vrsti pedagog in titulo, s tem pa tudi družbeni ugled, mu daje prav ta zadolžitev, ki ga poleg tega tudi preživlja. Pa si zastavimo nekaj vprašanj: kaj je njegovo osnovno delo, kako opravlja to delo in kakšni so njegovi izgovori za neopravljanje tega dela?

Odgovori so tile: osnovno delo je redno in resno opravljanje (kar je glede na zgoraj navedeno nemogoče!) obveznosti v okviru vzgojno-izobraževalnega-raziskovalnega procesa; to delo opravlja rutinsko in pa — ker ga pač mora (ubožec!) in — izgovori za neopravljanje takšnega dela, kot bi ga študentje na primer želeli ali zahtevali (študentje v pravem pomenu besede) so: oh, saj ne vem, kje se me drži glava, to sem pa že pozabil, o tem bomo spregovorili kdaj drugič, druge obveznosti me čakajo, pridite drugič, sedaj ne utegnem, ker moram na sestanek . . .

Izgovorov je še več, vendar, če ste dobili ob tem pisanju vtis, da berte humoresko, vas moram potolažiti — to nikakor ni res! Stvari so življenjske!

Ste se morda kdaj že vprašali, kaj pomeni biti mentor nekemu, kaj pomeni ustvariti na predavanjih vzdušje, ki angažira vsaj polovico prisotnih,

ali pa, kaj pomeni vključevanje prakse v redni učni program, ali pa . . . verjetno ne, saj bi potem bilo mnogo več pritožb čez profesorje, kot jih je. Sicer pa, takšna oblika časovne zatrapanosti odgovarja lenobnežem, pa tudi tistim, ki jim je edini cilj diploma, ne pa znanje.

Saj sicer (pobožno upam) ne bi bilo mogoče, da z mentorjem ne morete predelati dnevnika iz prakse, ali pa da mentor nima časa za konsultacije pri vašem izvenšolskem nadebudnem ustvarjanju ih večanju obsega vašega znanja ali pa za debato o novih tokovih v njegovi stroki — ker vam je ni znal približati dovolj na kratko in jasno, da bi ga lahko mrcvarili in ga nadlegovali z neprijetnimi vprašanji . . .

Sicer pa — takšna je družba in njena klima, saj bi sicer spoznali, da samoupravljanje ni le aktivnost zunaj šole, in da prav tako niso aktivnost zunaj šole le družbeno politične funkcije. Je morda še kakšna večja obveznost na tem ljubem svetu (in v naši družbi) za pedagoškega delavca, kot vzgoja naprednega, znanstveno opredeljenega in dodelanega strokovnjaka, samoupravljalca, ki bo sposoben vzgajati druge, ne pa držati le na široko odprta ušesa, kamorkoli bo prišel?

Je morda odgovornost za vzgojo mladine v socialističnem samoupravnem duhu premalo družbeno potrebna in pomembna in — ali ni to najpomembnejša naloga za in pri preobrazbi celotne družbe? V mladih je naš napredek in naša moč! Zakaj ne vzgajamo strokovnjakov za prakso samoupravljanja na podlagi ugotovitev in gibanj v praksi, zakaj ni članstvo profesorjev v ZK, SZDL . . . le izhodišče za delovanje v pedagoškem procesu? Je morda ta vloga preozka ali pa ni vrednotena? Teh „zakaj“ je preveč in pretežki so, da bi jih rešili zgolj na papirju. Potrebno bo nekaj časa, da bodo te zahteve zaživele v praksi, potem pa jih bo mogoče rešiti tudi formalno. Toda do takrat — bo morda kateri od profesorjev pričel opravljati pionirsko delo?

Dajmo poudarek kvaliteti odnosov, dajmo poudarek vzgoji (v vseh oblikah, ki so zapisane v zakonu) in poskusimo ta poudarek tudi pravilno ovrednotiti in ga tudi obuditi. Tako mlad strokovnjak ne bo prvič srečal samoupravljanja v delovni organizaciji in ne bo na področju spoznavanja tega pojma amater in samouk, saj praksa ne da vedno le najboljših poti. In še nekaj, razčistimo že enkrat vprašanje: kakšnega profesorja potrebujemo in zakaj!

marjan vešnar

Lenin

Ta mesec je minila 105. obletnica smrti velikega moža, borca, ki je svoje življenje neločljivo povezal z delavskim razredom Rusije in vsega sveta. Z Leninovim imenom je neločljivo povezano novo obdobje v razvoju marksizma, boj proti oportunistični socialni demokraciji, boj za resnično socialno ter politično osvoboditev proletariata, zatiranih in zaslužjenih množic sveta. Letos mineva že dvainpetdeset let od 21. januarja 1924, ko je umrl. Vendar je njegova misel preživela in ga postavila ob bok Marxu in Engelsu.

Njegova misel je dediščina, ki je postala last vsega mednarodnega delavskega gibanja. Vtkana je tudi v temelje naše revolucije, v našo samoupravno socialistično pot kot misel in zgodovinska izkušnja velikega revolucionarnega obdobja, ki ga je sam aktivno soustvarjal in ga dialektično dokazoval.

Leninizem mora biti navzoč tudi v današnjem času. Njegov nauk omogoča jasno razmejitev, tako od vsakovrstnega utopizma in političnega avanturizma na eni strani kot oportunističnega na drugi. Omogoča nam tudi jasno razpoznavanje razrednega bistva in razrednega smisla najrazličnejših socialnih, gospodarskih, političnih in idejnih tokov ali teženj, ki se že od njegovih časov preoblačijo v najrazličnejše kože in izza mask sporočajo svoja gesla. Njegova misel neizprosno razgalja kupčijo in kompromise na račun delavskega razreda, razkriva lažna prijateljstva buržoazije do proletariata. Njegova logika je še vedno trn v peti tistim, ki sklepajo prijateljstva in kompromise z meščanskim svetom za hrbtnom delavskega razreda, ki mu želijo zlesti na hrbtno.

Ne njegova beseda, njegov duh odkriva v zapleteni verigi vsakovrstnih zgodovinskih okoliščin odločujoči člen, v katerem je potrebno zbrati in osredotočiti revolucionarno energijo množic in sprožiti revolucionarno akcijo ob pravem trenutku in na pravem mestu ter jo nepopustljivo usmeriti k končnemu cilju. Leninizem je revolucionarni um prehodnega obdobja od kapitalizma k socializmu. To je obdobje, ki še traja in bo še dolgo trajalo. Zaradi tega danes ni mogoče leninizma zaobiti, niti teoretično niti praktično, ne da bi se odpovedali revoluciji. Vendar moramo znati v leninizmu ločiti tisto specifičnost ruskih razmer in takratne zgodovinske situacije od revolucionarnega bistva leninizma, ki presega njegovo dobo in je tudi danes preizkusni kamen vsakega političnega gibanja, ki hoče biti napredno in revolucionarno. Njegova odsotnost je znamenje krize v gibanju, je znak oportunističnega kompromisa s silami prejšnjega sveta, strah pred revolucionarnim reševanjem družbenih protislovij pa tudi tistih, ki so nastala že na tleh socialistične ureditve in ki ogrožajo ter zamegljujejo nadaljnje perspektive marksističnega socialističnega družbenega razvoja.

Leninizem nas obvezuje, da ga ne sprejemamo kot okostenel nauk, kot dogmo in zbirko končnih resnic, marveč kot to, kar je: revolucionarni izziv vsakršnemu konzervativizmu, socialnemu, političnemu, teoretičnemu, kot odpiranje realne zgodovinske perspektive proletariata in vsega človeštva, kot pobudo za ustvarjalno odpiranje novih pogledov za revolucionarno dosledno in razredno čisto reševanje protislovij današnjega časa, ki niso zgolj nadaljevanje njegovega časa, temveč rastejo tudi iz socializma samega in še posebej iz novega odnosa med kapitalizmom in socializmom kot svetovnim procesom, ki tudi zahtevajo nove rešitve, drugačne od tistih, ki so bile možne in upravičene v preteklosti. Kljub odporu, ki je bil silovit, je Lenin v svojem času pravilno ravnal in razgalil ortodoksno in reformistično socialno demokracijo, ki se je takrat razlagala za edinega in avtentičnega tolmača Marxe in Engelseve misli. Le tako je Lenin odprl novo stran v zgodovini marksizma, mednarodnega delavskega gibanja in človeštva sploh. To je tudi najvažnejše sporočilo Leninovega dela, srž in bistvo leninizma kot mišljenja revolucionarne prakse.

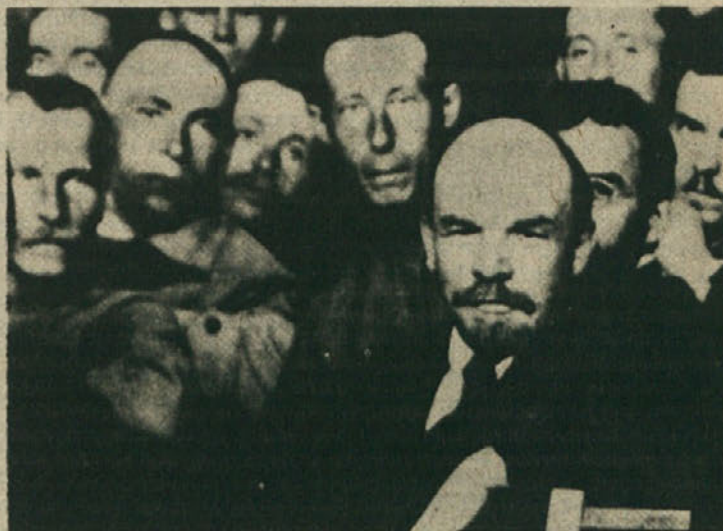
Vladimir Ilič se je rodil 22. IV. 1870 leta. Isto leto, ko se je vpisal na pravno fakulteto kazanske univerze, je bil obsojen in obašen njegov starejši brat Aleksander, ki je sodeloval v pripravah na atentat na carja Aleksandra III. Konec tega leta je bil tudi sam zaprt in zaradi sodelovanja v študentskih nemirih izključen z univerze in izgnan v Kokuškino. 1889 se je družina Uljanovih preselila v Samaro, kjer se je lahko leto kasneje vpisal in z odliko privatno opravil vse izpite na petrograjski univerzi. Že v tem času je bil prepričan marksist in vešč govornik. 1895 leta je odpotoval v tujino, kjer je vzpostavil stike z Plehanovim in drugimi marksisti, ki so živeli v tujini. V tem času je napisal vrsto del (Kdo so prijatelji naroda in kako se oni borijo proti socialdemokratom), v katerih je opozoril na nevzdržnost filozofskih in družbenopolitičnih koncepcij nacionalistov, ki so sanjali o socializmu v Rusiji z razvojem patriarhalne kmečke občine (komune), kritično je zavrnil tudi „legalne marksiste“, ki so priznavanje zgodovinske nujnosti razvoja kapitalizma v Rusiji spreminjali v apologijo tega sistema. Pomemben je bil tudi njegov praktični organizacijski pristop k združevanju petrograjskih marksističnih krožkov v enotno organizacijo, ki je čvrsto pognala korenine v delavske množice, vendar je bila razbita konec istega leta, ko je bil Lenin aretiran in po enoletnem priporu obsojen na triletno prebivalstvo v Sibirijo. Leta 1898 se je v svojem prebivalstvu v Šušenskoem v minskem okraju tudi

poročil z Nadeždo Krupskejo. V zaporu in prebivalstvu je zopet intenzivno študiral in napisal Razvoj kapitalizma v Rusiji ter v pismih kritiziral revizioniste, zlasti Bernsteina.

V prvem letu dvajsetega stoletja se je znašel na svobodi in takoj pričel delati na področju, za katerega je menil, da je neposredna naloga ruskih marksistov – organiziranje politične partije delavskega razreda. Na njegovo pobudo je bil tudi osnovan list Zora in časopis Iskra. Za pripravo II. kongresa Ruske socialdemokratske partije je napisal Kaj storiti, kjer je opozoril na pomen socialistične zavesti in kritiziral t. im. „ekonomiste“. Šele z drugim kongresom je dobila partija svoj status in program. Vendar je prišlo na tem kongresu do razcepa v partiji na boljše in menjše. Teoretični prikaz tega razcepa je dal v knjigi Korak naprej, dva koraka nazaj.

Ko je med rusko-japonsko vojno nastalo v Rusiji revolucionarno gibanje, je napisal delo Dve taktiki Socialne demokracije v demokratični revoluciji in v njem obrazložil bolševniško taktiko v novonastalem položaju. Da bi bil blizu revolucionarnega dogajanja, je konec 1905. prišel v Petrograd. Po porazu revolucije je pa zopet 1908. odpotoval v Ženevo. S tem se pričnjenja njegovo drugo obdobje emigracije, ki je bilo plodno na področju teorije. Njegovo najpomembnejše delo tega obdobja in njegove filozofske misli nasploh je bilo delo, v katerem je obračunal z empiriokriticizmom, v katerega so se zatekali nekateri ruski marksisti po zlomu revolucije. To delo se je imenovalo Materializem in empiriokriticizem. Leta 1912 so se boljševiki ločili od menjševikov in osnovali samostojno politično partijo. To se je zgodilo na 4. partijski konferenci v Pragi. Njegova analiza socialistov druge internacionale se je izkazala za točno, ko se je pričela I. svetovna vojna. Med vojno je povsem prekinil z vodji II. internacionale in temeljito preštudiral vire, iz katerih je marksizem nastal, predvsem Hegla. V tem času je pričel pisati Državo in revolucijo, ki jo je končal 1918. leta.

Oktobarska revolucija je pomenila zanj uresničitev davnih želja in začetek novega obdobja še močnejše aktivnosti in dela. Čas od 7. novembra 1917, ko se je pričela zmogovita revolucija, je ležal na njegovih plečih. Moral je voditi razrušeno in opustošeno deželo, biti prisoten pri postavljanju sovjetske oblasti, borbi za obnovo dežele in še nadaljevati začeto filozofsko teorijo. V tem času je napisal delo Proletarska revolucija in renegat Kautsk (1918), Levičarstvo, otroška bolezen komunizma (1920) in vrsto člankov, razprav, dekretov in govorov. V eserskem atentatu istega leta je dobil dve rani, ki sta ga kljub njegovi silni življenjski energiji 1922. priklenili na posteljo. Konec istega leta ga je napadel velikoruski šovinizem (Stalin, Džeržinski, in Ordžonikidze). Kljub temu, da je bil bolan, je preprečil izvedbo Stalinove ideje, da se vse sovjetske socialistične republike vključijo v

rusko federativno sovjetsko republiko. Lenin je predlagal, da se vse republike izrečejo za združitev po načelu prostovoljnosti in enakopravnosti v Zvezo sovjetskih socialističnih republik.

V svojem Pismu kongresu, znanem tudi kot njegov testament, je že hudo bolni Lenin apeliral na partijo, naj ostane enotna v svojih vrstah, naj poveča število članov Centralnega komiteja in naj odstrani Stalina s položaja generalnega sekretarja. Vendar mu je smrt preprečila, da bi to izvedel.

Stalin se je po Leninovi smrti pričel predstavljati kot njegovega dediča. Kljub temu, da sta le malokrat bila skupaj, so tiste redke slike razmnožili v več milijonih primerkih in zbujali vtis množičnosti. Stalinu so pričeli slovit kot zvestega bojnega tovariša, kot človeka, ki je bil po Leninovi želji postavljen za izvrševalca njegove oporoke. Vendar je imel Lenin velikega in zvestega prijatelja v svoji ženi Krupski, ki je ob njegovi smrti zprosila: „Ne postavljajte mu palač, spomenikov, ne prirejajte velikih slavnosti s komemoracijo za njim itd. Vse to je pomnilo v njegovem življenju tako malo, bilo mu je tako nedležno. Spomnite se, koliko revščine in zanemarjenosti je še v naši deželi. Namesto vsega tega naj tisti, ki želijo izkazati čast imenu Vladimira Iliča, zgradijo otroške vrtce, šole, knjižnice, bolnišnice, hiše za onemogle itd., predvsem pa naj uresničijo njegova načela.“

Viri:

Zbrana dela V.I. Lenina 1950 I., II., III., IV., zvezek
Leninova bolezen in vzpon Stalina; M. Britovšek
Revolucionarni um; B. Majer
Iz spominov na Lenina; V.A. Kapinski

Z novimi odnosi v naši širši samoupravni skupnosti so se pričeli razvijati novi odnosi tudi v visokem šolstvu. Seveda ne tako hitro in s tolikšno mero navdušenja kot npr. v gospodarstvu, toda razvijati so se le pričeli. Skozi temne kanale birokratske in avtokratske mislenosti so se začeli prebijati žarki zanimanja za samoupravljanje, večati pa so se začele tudi samoupravne sposobnosti. Sposobnost za samoupravljanje ni zgolj predpogoj, ampak tudi srž celotnih sprememb. Toda ker so nam določene sposobnosti prirojene in ker jih doslej nismo mogli nikjer razvijati igramo samoupravljanje na amaterskih odrih, s starimi kulisami in starimi vplivi (prirojene sposobnosti samoupravljanja so dane predvsem mlajši generaciji, ki je v procesu uveljavljanja samoupravljanja živela, medtem ko ima starejša generacija te zahteve vedno pred očmi — saj se zanje ni borila le z besedami). Ena izmed teh starih prepek ali vplivov je kopica funkcij in samoupravnih teles, ki se rojevajo vsak dan in ki so samo v letu 1975 v Jugoslaviji zahtevala 2 (dve) milijardi ur za sestanke — ali bolje rečeno: sestankovanje. Pred sestankom pa so potrebne še priprave, ki so po vsej verjetnosti zahtevale vsaj dvojno količino ur, porabljenih za sestanke. Kje so koristi tega, bo pokazala prihodnost, vsekakor pa ni v izgubi časa in v odkrivanju resnic, ki pred uresničevanjem že zarjavijo in postanejo neuporabne. Samoupravna izobrazba ali izobrazba za samoupravljanje je torej v krepkem deficitu. Če predvidevamo vsaj tri četrtine nepotrebno izgubljenega časa na sestankih zahteva tako svoj davek in dovoljuje naslednje nalezljive bolezni, ki jih bomo poiskovali odkriti v naslednjih odstavkih.

KADROVANJE

Ugotovitev: samoupravljanje ne sme pomeniti le več pravic za več ljudi (več v smislu omejene skupine) in oživitve malih birokratov in avtokratov, pač pa enake pravice in več obveznosti za tiste, ki opravljajo odgovornejše naloge. Funkcije v družbi ne smejo pomeniti privilegijev (niti politične funkcije) pač pa več obveznosti, ki morajo biti ob pravilnem izpolnjevanju seveda tudi pravilno vrednotene.

Gore in gore novih funkcij smo odkrili v rekordnem času in še tako nadarjen strokovnjak jih ne bi mogel prešteti in opraviti racionalizacije njihovega dela. Pri opisu naslednjih simptomov naše otroške bolezni samoupravljanja si dovoljujem precej svobode v razmišljanju, prepričan pa sem, da opisujem sedanjo prakso.

Kadrovanje, ki je najvažnejši činitelj dobrega delovanja določenega samoupravnega organa ali striktnega izvajanja programa družbeno-politične organizacije, je sprejeto kot družbena dolžnost tako neresno, da zavira rast kvalitete odnosov. Res je, da še nimamo dovolj socializirane sredine, ki bi se bila pripravljena angažirati in zavzeto boriti za javna dobra, toda razživetje te sredine onemogoča po drugi strani tudi peščica ljudi, ki jih je vzgajala birokracija po svojih načelih, saj se zapirajo v ozke skupine. Zakaj?

V prvi vrsti bi lahko omenili vzgojo kadrov. Te vzgoje ne izvajamo, čeprav se o njej intenzivno govori (delno opravlja to vlogo ZK za svoje člane) že najmanj dve leti. Posamezniki, ki so ves čas po svoji aktivnosti izstopali iz sredine in ki so tekoče spremljali razvoj osnov za samoupravljanje, posamezniki ki so že vseskozi opravljali določene družbene funkcije, ostajajo tam še naprej. Ni važno, ali so na določenih mestih uspeli, važno je da so zavzemali tak in tak položaj in ta položaj jim je čez nekaj časa prinesel še druge, tretje položaje. Sedaj imamo ogromno večino, ki na šolah ne ve kaj početi s samoupravljanjem, ker preprosto ta beseda ni vključena v njihov delavnik, po drugi strani pa imamo posameznike, ki delajo istočasno na desetih, petnajstih ali po možnosti še večjih mestih in položajih. Usmrtili takšnega človeka (s tem mislim odžagajte ga ali pa ga preselite) pa bo nastal kaos. Mnogi ne bodo vedeli kaj početi, brezglavo bodo tekali naokoli in sklicevali sestanke — ki bodo vedno ostali brez vsebine in brez učinka.

Smisel socializma je vzpostaviti človeške odnose v družbi. Njegov bistveni cilj pa je spreminjati človeka iz objekta v subjekt družbenih dogajanj. To pomeni usposobiti vsakogar za to, da aktivno sodeluje v družbenih skupnih ciljih. Vrhovna moralna vrednota naše družbe je človek. Imamo torej človeško moralo, moralo, ki kot vrhovno vrednoto in cilj ne postavlja boga, profit itd., temveč človeka. Mesto tega v naši družbi pa ovrednoti le delo.

Glavni cilj našega šolstva je, da podaja učencem znanstvena poznanja in ga usposablja za samoupravljanje in za resnično humane medčloveške odnose. To so smotri — te v praksi več ali manj realiziramo, nikdar pa jih ne moremo popolnoma uresničiti. Stanje je normalno, kadar cilje le delno uresničujemo, nenormalno pa, kadar se ti smotri v bistvenih točkah ne uresničujejo.

Medčloveški odnosi v neki družbeni ustanovi so ponavadi odraz odnosov v sami družbi. Če pa ti odnosi odstopajo od odnosov družbe zunaj teh ustanov, jih lahko prav tako označimo kot nenormalne.

Marx in Engels sta dala jasno opredelitev socializma. Je družba, ki se poraja iz kapitalistične in se je zato v vseh pogledih še držijo znamenja stare družbe. Je obdobje v katerem se kapitalizem revolucionarno spreobrača v komunizem. Postavlja se vprašanje o zgodovinski odgovornosti vseh, ki so udeleženi v revoluciji. Ti se morajo truditi, da bo v socialistični prehodni družbi čimveč kalil in elementov nove, komunistične družbe. Te elemente moramo krepiti, dokler povsem ne presežejo starih. To je za socializem bistveno. Kateri pa so ti elementi, ki jih je treba uresničiti? Boriti se moramo proti vsem oblikam odtujenosti.

Nemogoče je zagotoviti socialistično perspektivo družbi, če se šola ne bo v svoji celotni naravnosti dosledno revolucionarno borila v smislu vzgoje samoupravljavcev in če učitelj v njej ne bo vseh svojih ustvarjalnih sposobnosti posvečal vzgoji za vrednote socialističnega humanizma.

Zaradi velikansega razvoja znanosti so se učni načrti in sami predmeti močno spreminjali. Vendar so se in se odnosi med učiteljem in dijakom premalo spreminjali. Da se v

FUNKCIJE,

To pomeni, da so v samoupravljanje zaprte vse poti mladim in neizkušnim, saj jih je moč uporabiti le kot številke za pritrjevanje ali sprejemanje določenih — vnaprej pripravljenih sklepov. Dejavnost posameznika v preteklosti pomeni torej le eno — zagotovljeno pot navzgor; saj ikdor dela, lahko dela še več, in zakaj bi se mučili in zapravljali čas z vzgajanjem mladih in neizkušenih.

In kaj se rodi iz tega?

NEVARNOSTI

Peščica ljudi, ki si predaja kljuko iz roke v roko, ki svoje zadnjice premešča iz fotelja v fotelj, ima veliko moč — in lahko trdimo da celo preveliko. Največja nevarnost je možnost manipulacije s širšim krogom samoupravljavcev. To manipulativnost pa dosežemo s postopnim od-tujevanjem osnovnih pravic posamezniku oziroma širši bazi. Ozka skupina si postavi na primer (1) cilje, ki ali ne zanimajo baze, ker niso uresničitve teh ciljev namenjene njim (cilji so neživljenski za bazo) ali pa so cilji postavljeni v daljno prihodnost, (2) postavi si takšna stališča do posamez-

K TOVARIŠKIM ODI

mnogočem ohranjajo buržuazni odnosi v šolski instituciji, pa ni kriv učitelj sam. Materialno vrednotenje njegovega dela je namreč potisnjeno zelo nizko. Jasno je, da ni pričakovati, da bo učitelj marksistično vzgajal in izobraževal dijake, če v svoji najbolj neposredni življenjski praksi ni deležen osnovnega marksističnega načela, na katerem temelji celotni sistem nagrajevanja po delu v socialistični družbi.

Na naših šolah imamo v osnovi tri oblike odnosov med dijaki in profesorji. 1. avtoritativni: v tem primeru je to diktatura — učitelja nad učenci. Dialog med njima je otežkočen ali pa ga v večini primerov sploh ni. Predavatelj ne predstavlja samo avtoritete šole, temveč tudi avtoriteto oblasti. Dijak si dela ob tem popačeno sodbo o odnosih v družbi. Ta odnos smo v bistvu že pokopali.

2. demokratičen: to je svobodnejši odnos med profesorjem in dijakom. Kljub temu je le predavatelj še vedno nosilec šolske in družbene oblasti. Učenec sprejema znanje, ki mu ga predavatelj daje, vendar si prepogosto ustvarja lastne sodbe o družbi in odnosih v njej, na konkretnem delovnem mestu. Predavatelj vidi v dijakih predvsem sredstvo, s katerim si na podlagi svojega dela pridobi osebni dohodek, dijak pa vidi v predavatelju bolj ali manj spoštovanega predstavnika šolske in družbene oblasti, predstavnika, ki mu daje znanje, s katerim se bo pozneje povzpnil nad vse, ki tega znanja nimajo. Mirno lahko trdim, da je še vedno precej odnosov med dijakom in profesorjem na srednjih šolah na tej buržuazni predrevolucijski ravni. Kot primer naj navedem stavke tipične za mentaliteto dijakov v takšnem liberalno demokratičnem odnosu: „zafkava me, jaz pa mu nič ne morem. Kaj

FUNKCIJE

nih vrednot, ki so svojstvena samo vrhu (npr. strogo forumsko delo in poudarjanje potrebe za ožjim vrhom) in (3) uporaba jezika, ki je bazi tuji in nerazumljiv in ki ustvarja umetno klimo za strokovno avtoriteto (neformalno) vrha.

Naslednja nevarnost je v forumu in v idoliziranju posameznika. Za idol je pomembno, da nam ga masovni mediji vrinejo pod kožo, da ga nam ne predstavijo po kvalitetah, ki bi ga ločile od ostalih smrtnikov, pač pa po pomembnosti njegove funkcije. Tako sledimo njegovim obiskom, njegovemu podajanju rok, njegovemu prijaznemu nesmehu, slavnostnim večerjam... ali po drugi strani, ne moremo pričeti sestanka brez njega, češle kaj si bo spoštovani mislil... (itd!) Tako postane ta idol nepogrešljiva spremljevalka našega vsakdneva, čeprav ga ne znamo niti koristno uporabiti, kaj šele konkretizirati.

Tretja nevarnost je v kliku. Idole, funkcionarje na pomembnih mestih, je treba spraviti v žarišče. Okoli njih se pojavijo „prijatelji somišljeniki“, ki vsako njihovo besedo ali z navdušenjem takoj potrdijo ali pa objasnijo s svojimi besedami — češ, to si verjetno želel povedati... Enako je kliko

NOSOM NA ŠOLAH

bom v šoli sedel, če je lepo vreme." Ta odnos ne vzbudi v dijaku zavesti zakaj se izobražuje in da je tudi on enakopravni subjekt naše samoupravne socialistične družbe.

3. socialistično samoupraven: za ta odnos naj bi bili predvsem značilni delovna solidarnost in vzajemnost med predavateljem in učencem, kar konkretno pomeni, da predavatelj kot nosilec znanja, prenaša svoje znanje na mladega človeka kot ustvarjalca naprednih družbenih odnosov; ta znanje kritično sprejema in ga primerja z družbeno resničnostjo. Predavatelj in dijak se med seboj dopolnjujeta, prvi vsako leto znova spoznava poglede mladih na življenje, drugi si s pomočjo predavateljevega odnosa in delovnega načina pridobiva znanje in tako zelo potrebne delovne navade. Predavatelj bo kolikor mogoče natančno analiziral svoje metode, kako dijaku približati učno snov, da bo ta lahko kar najbolj razvil svoje intelektualne in mentalne sposobnosti, skratka, da se bo dijak končno tudi zavedel, s kakšnim namenom in zakaj se usposablja, da bo, ko bo stal za strojem, svinčnikom v roki ali kjerkoli drugje, aktiven subjekt in nosilec novih bolj demokratičnih odnosov v družbi. Če se bomo zavedeli tega, da morata predavatelj in učenec skupno reševati življenjska vprašanja šole, ker sta v delovnem procesu neločljivo povezana, bomo ustvarili takšne medsebojne odnose (med dijakom in predavateljem), da predavatelj za dijaka ne bo oblastna avtoriteta, ampak zaveden graditelj samoupravne družbe, predvsem pa prijatelj in tovariš.

In če bi realizirali prav ta dva zadnja pojma, bi naredili velik korak naprej.

Seveda pa pri vsem razmišljanju ne smem pozabiti na pglavlni element šolskega sistema — dijaka. Ta mora prevzeti nase največji del odgovornosti pri socialistični huma-

mogoče opaziti tudi pri pripravljanju sklepov, ki jih prisotni na sestanku ne slišijo (niti v obliki osnutka, pač pa se zato določi skupina ljudi, ki jih pozneje zapiše — ne pozabite, sklepi so pripravljani že v naprej — in ko ta skupina sklepe zapiše oz. jih lepše definira, ne gredo v ponovno razpravo).

Cetrta nevarnost je prav tako v kliku, le da klika pri tem uporablja kot orožje poleg moči (formalne) še moč informacij. Za to pa je potrebnih le nekaj potez: z gradivom za sestanek je treba seznaniti le ozek krog ljudi, na sestanek je treba povabiti čimveč ljudi, sklicati sestanek pet minut pred dvanajsto (saj bi se sicer kdo že spomnil in povprašal za material), mogoče je dati samoupravljalcem tudi čimbolj obsežno gradivo in sklicati sestanek v roku, v katerem je to gradivo nemogoče predelati, gradivo mora biti napisano v strokovnem jeziku, mogoče je v naprej pripraviti sklepe in ji razstrositi med bazo, kot „splošno“ mišljenje — pa dobimo recept za popolni sestanek. V ogromni masi prisotnih bo aktivna le peščica ljudi, ostali bodo zvesti molčalniki. Takšna režija se izplača seveda zopet le vrhu, ki se želi umetno reproducirati.

Na sestankih pa je mogoče samoupravljalce tudi zmesi. Za pult je treba samo postaviti človeka z dobro namazanim jezikom in napolnjenega s citati (od seveda čimveč avtorjev), ki jih je sposoben mimogrede stresati iz rokava. S tem ne bo le zmedel, ampak tudi preplašil prisotne, ki se mu ne bodo upali postaviti po robu, pa če bo kvasil še takšne nesmisle. Takšnemu govorniku je treba dati tudi malo fazona — ga predstaviti z zvenečimi titulami, sam pa mora poskrbeti še za druge stvari — kot je npr. videz globoko razmišljajočega in strokovno odlično podkovanega človeka.

Za reproduciranje določene funkcije in ohranitev te funkcije pa lahko posameznik uporabi tudi taktiko zajezitve informacij. Redkokdaj se zgodi, da delegat prenese informacije na delegatsko bazo ali druge samoupravne organe. Poleg neprenašanja informacij, se lahko zgodi celo to, da jih določen funkcionar zbira kot strasten kolekcionar in jih namensko uporablja samo v določenih trenutkih. Pri takšni uporabi informacij mora seveda paziti, kakšen krog ljudi je prisoten.

Funkcije, funkcije, so norost modernega sveta, bi zapeli verjetno stari Grki. Toda Heleni niso bili toliko pametni, da bi spoznali, da je veliko število funkcij za veliko število ljudi in da so se posamezniki — funkcionarji dolžni povezovati z ostalimi. Mi to vemo, še več, čutimo in potrebujemo za vsakdanje družbeno življenje, zato bi bilo pametneje, da pričnemo izločati svoj birokratski, avtokratski in še drugi... kratski znoj, ki smo ga nabrali na poti do samoupravljanja. Delegatski sistem je možna oblika samoupravljanja namreč le takrat, kadar se samoupravljalci postavijo v direkten odnos do pogojev sredstev in rezultatov svojega dela.

Pregledali smo nekatere pravilnosti, ki se pojavljajo ali pa bi se lahko pojavile, če ne bomo kot samoupravljalci dovolj budni pri negovanju svojih pravic in izpolnjevanju svojih obveznosti. Ne smemo dovoliti, da bi nas zmedel kdorkoli, na kakršenkoli način. Pravico imamo, da se nam vse stvari objasnijo na nam jaseen način in da jih take posredujemo tudi naprej.

Pri pisanju sem hotel zajeti predvsem nevarnost, ki jo prinašajo funkcije in kopičenje funkcij, pa me je zaneslo. Nekatere ugotovitve sem pobral iz prakse, o drugih pa sem teoretiziral — vse pa so lastne človeškemu rodu, kjer se kot vsepovsod drugod prepletajo negativne in pozitivne silnice. Omenil bi lahko pri razmišljanju o funkcijah in sestankih še ljudi, ki čakajo s svojo opredelitvijo tako dolgo, dokler ne ugotovijo, katera stran v polemiki zmaguje — in se šele takrat opredelijo, omenil bi še lahko natrpanost s funkcijami, ki ovirajo nemoteno in kvalitetno opravljanje osnovnega dela (dela ki preživlja ali daje življenjske pogoje za bodočnost), pa to prepuščam vam. O teh problemih je nemogoče namreč samo pisati, treba jih je doživeti in začititi potrebo, da se čimprej odpravijo. Samoupravljanje ni igra in amaterski oder bomo morali tudi v šolah zamenjati za oder življenja.

marjan vešnar

nizaciji odnosov, saj je bistveni in osnovni del našega učnega sistema.

Odgovor na to, zakaj se ta odgovornost in zavest da sodelujejo v socialistični revoluciji ne kaže pri večini dijakov, je dober dokaz, da so bili podvrženi avtoritativni in liberalno demokratični vzgoji.

Na podlagi uvodnih besed, ki pa so pravzaprav bistvo tega referata bom napeljal podano na popolnoma konkreten pojav. Namreč na izraziti ostanek preživelih vrednot razredne družbe na odtujen človeški odnos med dijaki in profesorji — na ogovarjanje z „vi“. V skladu s težnjami naše revolucije obojam ta odnos kot neprimeren in zavirajoč. Samoupravno socialistični odnosi na šoli temeljijo v bistvu prav na neodtujenem, prijateljskem položaju dijaka in učitelja. Ena od krivd, da se ti odnosi niso že bolj uveljavili, je ravno v tej obliki alienacije.

Mnogokomu, ki je neobveščten, se bo zdel ta prehod heteronomem. Vendar na podlagi uvodnih besed, izhaja kot družbena zahteva, ne pa kot zahteva posameznika. Ogovarjanje s „ti“ je predpogoj za aktivnejši in lepši odnos med učiteljem in dijakom, kar je zahteva reforme vzgojno izobraževalnega procesa.

Kot prvi praktični korak predlagam široko akcijo komunistov na šolskih ustanovah (profesorjev in dijakov),

1. Neposredno naj preidejo na ogovarjanje s „ti“
2. Š široko akcijo naj prikažejo vsem, ki niso o tem obveščeni bistvo te odločitve.

Božidar Šarler

VIRI:

Dr. Predrag Vranicki — Dialektični in zgodovinski materializem
Jože Šter — Problemi filozofije in etike
Revija Teorija in praksa — letnik 1973 šte. 1, 2, 6, 7, 9, 10

rosa luxemburg

Se ena letnica gre mimo nas, povsem tiho in neopazno.

15. januarja 1919 leta so zverinsko ubili Roza Luxemburg, revolucionarko, ki je skupaj s Karlom Liebknechtom osnovala in vodila Zvezo špartakovcev. Njeno življenje je bilo povezano z revolucionarnim snovanjem nemškega in poljskega proletariata.

Roza Luxemburg se je rodila 5. marca 1871 v Zamošču na Poljskem in že kot študentka delovala v ilegalni poljski partiji Proletariat. Ko je bila ta organizacija 1888 leta razbita, se je umaknila v Švico in končala univerzo v Zürichu z doktoratom Industrijski razvoj Poljske (1897). Že 1893. je pričela skupaj z J. Marchlewskim izdajati list „Sprava robotnicza“ in sodelovala pri ustanovitvi Socialdemokratske partije Poljske. Pobjijajoč nacionalistične tendence struj v Poljski socialistični partiji je nastopala proti paroli „pravica naroda do samoodločbe“. Pri tem je imela v vidu razvoj velikih kapitalističnih držav in imperializma, ki te pravice ne bi nikoli spoštovali in bi mali narodi slej ko prej zopet zapadli v ekonomsko odvisnost.

Aktivno je sodelovala tudi v listu Nemške socialdemokratske stranke „Neue Zeit“ in v listu „Leipziger Volkszeitung“, v katerem je med prvimi nastopila proti Bernsteinovi reviziji Marxove misli s serijo člankov pod skupnim naslovom „Socialna reforma ali revolucija?“ Tako kot Lenin je tudi ona želela biti 1905. leta čim bližje revoluciji, vendar so jo v Varšavi aretirali in je v zaporu nevarno zbolela, spustili so jo na svobodo proti kavciji. Potem je sodelovala na V. kongresu Ruske socialdemokratske delavske partije in kljub temu, da je prej podpirala menjševike, podprla bolševike ob vprašanju vloge liberalne buržoazije v ruski revoluciji. Ob praktičnem organizacijskem delu se je v tem času še naprej intenzivno ukvarjala z ekonomsko teoretičnimi problemi. V tem času je napisala „Uvod v nacionalno ekonomijo“ in obsežno delo „Akumulacija kapitala“, v katerem je zoperstavila Marxovi teoriji razširjene reprodukcije svojo teorijo, po kateri je akumulacija v kapitalistični družbi mogoča le na račun „nekapitalistične sredine“ t. j. na račun pritiskanja na kmečko in obrtniško gospodarstvo; ko bo ta sredina odpravljena, se mora kapitalizem nujno zlomiti zaradi notranjih protislovij (teorija avtomatskega zloma kapitalizma).

Ob začetku I. svet. vojne je dosledno stala na pozicijah internacionalizma, vendar pa je, ko so nemški socialdemokrati v avgustu 1914 glasovali za vojne kredite, poimenovala nemško socialdemokracijo „smrdeče truplo“.

Začelo se je obdobje njenega sodelovanja z Liebknechtom, Mehringom, Zetkinovo v vrstah levih socialistov. Osnovali so skupino Internacionalna, ki se je kasneje preimenovala v Spartakusbund. 1915 so jo aretirali in zaprli. V zaporu je tudi napisala svojo znano brošuro „Križa socialne de-

„ZMAGA NI NA ZAČETKU REVOLUCIJE, ZMAGA JE NA KONCU REVOLUCIJE“

mokracije“, ki je izšla pod psevdonimom Junius. Januarja 1916 so jo zapustili, julija pa zopet aretirali. Šele novembra 1918 je bila ob revoluciji izpuščena. Pomagala je pri organizaciji Komunistične partije Nemčije in imela tudi referat na njenem ustanovnem kongresu (30. dec. 1918).

Zadnje obdobje njenega delovanja je zapustilo bodočim pokolenjem trajne marksistične ideje, na katere je opozoril 1922. tudi Lenin: „Ne samo spomin nanjo, temveč vsa njena biografija, vse njeno delo bo zelo koristno za vzgojo mnogih generacij komunistov vsega sveta!“

V programu Zveze špartakovcev je zapisala: „Zveza Spartakus ne bo nikoli drugače prevzela oblasti kot z jasno, nedvoumno voljo velike večine proletarske množice v Nemčiji, nikoli drugače kot zaradi zavestnega soglašanja te množice z nazoni, cilji in bojnimi metodami zveze Spartakus. Proletarska revolucija se lahko le stopnjema, korak za korakom na poti čez Golgoto lastnih grenkih izkušenj, s porazi in zmagami dokoplje do popolne jasnosti in zrelosti.“

Zmaga zveze Spartakus ni na začetku, temveč na koncu revolucije; je identična z zmago velikih milijonskih množic socialističnega proletariata. Vstanite, proletarci! V boji! Treba je osvojiti svet in bojevati se proti neke mu svetu. V tem zadnjem razrednem boju svetovne zgodovine za najvišje cilje človeštva velja sovražniku beseda: Palec na oko in koleno na prsi!“ V januarski revoluciji so buržoazna reakcija in njeni plačanci krvavo potolkli špartakovce. V pokolih, ki so se vrstili v noči 15. januarja, je roka reakcije utrnula tudi njeno življenje. V zadnjih urah svojega življenja je prestala mučenja, ki jih je lahko olajšala le smrt. Zločinci so jo vrgli v mestni kanal, kjer so jo odkrili skoraj dva meseca po njeni smrti.

Njeno sporočilo je bilo jasno: Ali socializem ali propad v barbarstvo!

Erik Kos

Uvesti moramo tudi pedagoško samoupravno kontrolo

Znano je, da moramo na samoupravno angažirani univerzi samoupravljati, ob tem pa je znano tudi to, da ne more samoupravljati vsak na svoj način in da samouprava ni samouprava za vsakega posameznika oziroma za vse njegove želje in hotenja, pač pa da je samouprava samoupravno usklajevanje želja in potreb posameznikov.

Zakon o visokem šolstvu je uzakonil samoupravno delavsko kontrolo tudi v visokošolskih delovnih organizacijah, za uvajanje te oblike pa so bila izredno ugodna. Tako je že na svojem začetku samoupravna delavska kontrola po šolah našla dovolj dela in ga tudi z uspehom opravljala, čeprav tega ne moremo reči za uvajanje njenih sklepov v prakso — ali za povratno informacijo. Nikogar namreč ni, ki bi uvajanje tega, kar je že enkrat sklenjeno in dogovorjeno, pozneje sproti preverjal in tako je primer v svoji bolni obliki zopet zrel za samoupravno delavsko kontrolo, ki znova ugotovi napake, da predloge in . . . Marsikdo bo dejal, da sem na začetku torej idealiziral vlogo in pomen samoupravne delavske kontrole na šolah — pa ni tako. Kontrola kot kontrola je moč in če je ta moč nepravilno izkoriščena, ne zasluži svojega imena. Dela na željo vsakega subjekta v pedagoškem procesu pa tudi ob pedagoškem, sama pa ne išče nepravilnosti, čeprav je samoupravna in sestavljena po načelu tripartitnosti. Samoupravna delavska kontrola tako deluje kot servis za ugotavljanje nepravilnosti na šolah, razčiščuje pa predvsem probleme samoupravnih odnosov, delavske discipline, morale in etike ter skrbi za renome ali čisto ime posamezne šole — pri tem so mišljene večje prevare ali potvorbe v imenu določene šole. Glede na to je jasno, da zasluži ime servisne dejavnosti, ali lepše rečeno, strokovnega organa za ugotavljanje nepravilnosti na šolah in daje predloge samoupravnim organom za ukrepe.

S tem pa še ne bomo dobili samoupravne angažirane univerze, saj njena samoupravnost ni le v samoupravnih odnosih, pač pa tudi v kvaliteti

dela — osnovnega dela, to je vzgojnoizobraževalnega procesa. In to področje je prav zaradi zahtev iz zakona o visokem šolstvu izredno pomembno. V zakonu je precej novosti, o katerih smo do sedaj le govorili ali sanjali o njihovi uresničitvi. Sedaj nam je uresničenje zagotovljena, le uresničiti jo je treba. Prav zaradi tega je treba na univerzo in seveda tudi v vse šole vpeljati nov samoupravni ali strokovni organ, ki bo imel le eno edino nalogo — skrbel bo za redno izpolnjevanje družbenih zahtev po kvalitetnem dvigu znanja strokovnjaka ali novinca, ki mora prestopiti prag svoje nesposobnosti (uporabljana v imenu neznanja ali slabega znanja), kajti družba s svojimi hitrimi spremembami ne bo čakala na capljajoče razvijajoče se visoko šolstvo. Pri spremembah v visokem šolstvu je potemtakem treba poudarjati vlogo univerz kot reformatorja in izboljševalca pedagoškega procesa. Pedagoška samoupravna kontrola, ki bi kot tripartitni organ prav tako morala združevati študente, pedagoške delavce in ostale delavce na šoli, bi opravljala tale dela:

— za pedagoški del vzgojnoizobraževalnega procesa — preverjanje posodabljanja tematike, kvalitete predavanj, vaj, konsultacij, mentorstva .

— za raziskovalno delo ali vključevanje raziskovalnega dela v pedagoški proces — mentorstvo, pomoč pri navezavah stikov, obvezna šolska praksa . . .

— izdajanje učnih pripomočkov . . .

— režim preverjanja znanja in ocenjevanja samostojnega dela študentov.

Skratka — pedagoška samoupravna kontrola je prepotrebna tako sedaj, kakor tudi pozneje, ko bodo posamezne določbe iz zakona že uresničene — pa se bodo pojavile nove. Njeno osnovno delo je torej preverjanje učnih programov, njihove vsebine in organizacijske oblike izobraževalnega dela.

marjan vešnar

strup je tvoje veselje!

Anketa „Zakaj kadiš?“ – anketiranih nad sto študentov.

- V industrijskem svetu kadi 70 odstotkov odraslih, od tega 35 odstotkov žensk;
- vsak prebivalec pokadi na leto blizu 4000 cigaret, to je več kot 10 cigaret na dan;
- strokovnjake posebno zaprepašča dejstvo, da nikotin zlasti zastruplja mlade. Najve mladine prične kaditi med 18. in 24. letom starosti.

VPRAŠANJE, ZAKAJ KADIŠ?

- 90 odstotkov študentov od anketiranih odgovarja z „ne vem.“
8 odstotkov jih odgovarja „kaj te briga“.
2 odstotka pa sta odgovorila tako, kot se spodobi za študenta.
Zanimivost ankete je v tem, da je večina odgovorila „ne vem“, dodala pa je:
- M. S.: „Kaj te briga? Kdo si, da me sprašuješ, ko me lastni oče ni?“
B. J.: Standardni „ne vem“, nato pa: „Ha-ha-ha, zato da se manj redim.“
R. M.: „Zato, da ne ugasne.“
L. J.: „Kadim zato, da bolje prdim.“
F. K.: „Nehaj ti, pa bom mogoče tudi jaz.“
S. J.: Poserjem se na tvoje vprašanje.“

Še in še bi lahko našteval, kaj vse sem slišal, ko sem delal to anketo, vendar nikjer nisem zasledil kakršnegakoli občutka krivde, celo ponosni so bili na svoje velenjeno poslanstvo. Ko sem v nekatere sobe prišel kot nekadilec, sem bil nemalo presenečen, ko sem ugotovil, da bi brez zamere lahko kadil svojo cigareto dalje, ne da bi kdo zameril, kaj šele da bi me ozmerjal, oz. da bi me kdo opomnil, naj ugasnem.

KDO JE V NAJVEČJI MERI KRIV, DA KADIŠ?

- 60 odstotkov jih je odgovorilo, da so v največji meri za to krivi starši, ki so jim bili za vzor.
15 odstotkov je obsodilo starejše od sebe, češ da so po njih jemali vzgled, torej, da so se pri njih učili.
20 odstotkov jih je začelo kaditi kar tako.
5 odstotkov pa jih je izjavilo, da so za njihovo kajenje krivi prijatelji, ki so jim vsilili prvo cigareto.
Ko takole razmišljam dalje in se zavedam svojega škodljivega poslanstva, pa se začudim sprašujem, zakaj naj ne bi kadil tam, kjer mi nihče ne brani. Ugotovljeno je namreč, da nekadilci zastopajo mnenje:
80 odstotkov študentov je odgovorilo, da jih kajenje sploh ne moti.
10 odstotkov jih je reklo, da jih moti le na javnih prostorih.
10 odstotkov pa se jih je odločilo, da napadejo vse, ki kadijo, in jih postavijo pred vrata, če bi poskušali zastrupljati njihovo življenjsko okolje.

Stališče vseh pa je bilo, da se na javnih mestih, kjer je več kot tretjina nekadilcev, ne bi smelo kaditi. Prav tako so vsi pozdravili prepoved kajenja v avtobusih. Rad pa bi sam kot kadilec napeljal na misel o prepovedi kajenja na vseh sestankih, sejah, posvetih. Omenil bi, da je časa za odmore več kot dovolj. Tako bi ne bili pri našem zastrupljanju udeleženi nekadilci, ki z našim kajenjem res nimajo zveze. Večina kadilcev navaja, da jim je kajenje v užitek, toda to naj bi bil le njihov užitek, nikakor pa zastrupljanje prijateljev. To zastrupljanje nikakor ni merilo za njihovo prijateljstvo. Če so res prijatelji, se bodo pri svojih užitkih omejili le na svoj življenjski okoliš, to je na svoje mikroklimatsko okolje. Nekadilci **POZOR!**

KADILCI

- 80 odstotkov se jih je izjasnilo, da nikakor ne bodo kadili v prisotnosti nekadilcev, če bi bila njih izrecna želja, da se v njih neposredni bližini ne kadi.
15 odstotkov je reklo, da bi ne kadili, če to ne bi odgovarjalo tretjini kadilcev.
5 odstotkov pa bi jih kadilo ne glede na nekadilca.
Torej le nismo tako zastrupljajoči, kot je videti. Le želiti je potrebno, pa se bo kajenje na vseh javnih mestih prepovedalo.
Če še povzamem mnenje prim. dr. Darinek Radulovič: „Najbolj deluje nikotin na živčni sistem. V prvem hipu deluje dražeče, kasneje pa paralično. Kar je živčni sistem koordinator notranjih organov, se škodljivo delovanje nikotina, oziroma kajenja odraža na raznih sistemih v organizmu, – kardiomuskularnem sistemu organizma, dihalnih poteh in na raznih žlezah, (žlezni slinavki in na vseh žlezah dihalnega sistema).

Pri dolgotrajnem kajenju se negativne posledice pojavljajo tudi pri vdihavanju drugih substanc cigaret, ki nastajajo pri izgorevanju cigaret (katran, fenolske spojine itd.). Nekadilci, v bistvu žrtve kadilcev, ne vnašajo nikotina neposredno, temveč posredno preko kadilcev, in to ne le preko dihalnih organov, temveč tudi skozi kožo itd. Tako se nikotin resorbira v njihovem organizmu in pušča negativne posledice na njih samih in pa na njihovih potomcih, ki nikakor niso krivi da so njihovi starši dovolili, da so se zastrupljeni rodili.“

Kje je treba iskati krivce za vse večjo množično uporabo narkotika, kakršen je cigareta?

V največji meri so za to krivi starši. Najbolj neposredno vplivajo na svoje potomce. Procenti kažejo na to dejstvo. Ko otrok pri občudovanju svojih predpostavljanih opazi, da je odraz njihove moškosti v veliki meri svoboda kajenja, se mu zdi to zelo imenitno, in takoj poseže po teh, tako negativnih medijih za hitro doraslost. Tu ne posplošujem faktorjev pri kreiranju psihosocialnega odraza mlade doraščajoče osebnosti, marveč le navajam dejstvo, ki je bilo iskristalizirano z anketo, katere namen je znan.

Nekakšen konstruktiven zaključek naj bi bil:

Če je že naše okolje zastrupljeno z različnimi škodljivimi primesmi, naj ne bo vsaj naš mikrokozmos. Preženimo iz naših bivališč vse, ki nas hočejo na ta ali oni način zastrupljati! Zakaj samo kajenje, ni tako škodljivo, kot je škodljivo vdihavanje izpuhov kadilca. Še bolj tragično pri vsem tem pa je to, da so kadilci pripravljeni odstopiti, sami nekadilci pa zavestno stopajo v svet megle in dima. Kadilce pa pozivam, da prenehajo z zastrupljanjem samih sebe oz. da le-to zmanjšajo na minimum.

janez bratkovič

Študent in kultura

O študentski kulturi bi vedel povprečen študent prav malo povedati, saj jih večina o študentski kulturi odgovori, da imamo študentski pevski zbor pa študentski servis pa celo svoj časopis Katedra. Toda ali si tak študent predstavlja kulturo samo kot te tri oblike udejstvovanja, ki praktično zajemajo skupino stotih ljudi.

Seveda bi izmed nekaj tisočglave množice študentov – bodočih intelektualcev – vsak hotel biti kulturne. Da, biti kulturne pa vsekakor ne pomeni biti član študentske organizacije, ki se ukvarja tudi s kulturo, temveč biti njen aktiven član na kulturnem področju. Biti kulturnik je danes v naši študentski ideologiji pravzaprav zelo neroden hobi, saj te marsikdaj celo študenti razglasijo za „posebneža“, „umetnik“ ali kako drugače, kar pa zlasti za začetnika na tem področju vsekakor ni prijetno, še najmanj pa spodbudno. Mogoče bi to bilo lahko razumeti v zahodnih državah, kar pa praksa spričo visokih zaslužkov „kulturnikov“ skorajda v celoti izpodbija, da sploh ne govorimo o položaju in priznavanju „kulturnikov“ v stari Grčiji, Egiptu, Rimu, južni Ameriki . . .

Skratka, vsak, ki je sposoben in voljan delati v tej smeri, ima dovolj možnosti, da se uveljavi. Na mariborskih visokih šolah je mnogo ustvarjalcev, ki lahko v večjem obsegu združujejo svoje skupne interese prav na tem področju. Prepričan sem, da se marsikdo ukvarja vsaj s poezijo, prozo, z risanjem, komponiranjem, recitacijo . . . , skratka, razpolagamo s kadrom, ki bi lahko marsikaj prispeval. Tako bi lahko intenzivno posegli na področje širšega družbenega kulturnega ustvarjanja in pripomogli k njenemu razvoju.

Vsiljuje se vprašanje, kako pritegniti študenta-ustvarjalca. Možnosti je več, najboljša pa je verjetno ta, da študentska organizacija poveže čim več študentov v razširjeno kulturno komisijo, ki sicer že dolgo obstaja, vendar zaradi nezainteresiranosti študentov ne more delati tako, kot bi si vsi želeli.

Takšna razširjena „nova“ komisija bi lahko pomagala tudi organizacijam združenega dela pri pripravi proslav, obletnic in drugih prireditvev ter tako razbremenila že tako preobremenjene delavce. Sicer pa bi se tako po vsej verjetnosti raven prireditvev precej zvišala, saj se vse preveč proslav in podobnih prireditvev v organizacijah združenega dela začne in konča z govorom brez premora, kar pa ne naredi svečanega vzdušja, kot se za take trenutke spodobi. Seveda bi bila po delovnih kolektivih marsikdaj še kako dobrodošla tudi kakšna likovna razstava ali recital nadarjenih študentov-ustvarjalcev. Takšne akcije so tudi realno izvedljive in pohvalne, saj se tudi preko njih krepi vez med delavci in študenti – bodočimi delavci.

Študentska zabava na psu

Po predavanjih študentje nimamo kam iti. Popoldnevi in večeri so kulturno prazni, kajti v vsem Mariboru ni prostorčka, kjer bi bili deležni kančka kulturnega življenja. Maribor kot največja slovenska občina namreč ne zmore ponuditi študentski mladini ustreznih prostorov za raznoliko občudniško dejavnost. Denarja za gradnjo pa tudi ni mogoče nikjer najti, vsaj kadar gre za študenta. Drugo slovensko univerzitetno mesto tako ne more poskrbeti za razvoj bodočega intelektualnega potenciala, ki je naši družbi prepotrben. Študentje smo že večkrat izrazili potrebo zadovoljevanja nujnega tovrstnega kulturnega minimuma za uspešen razvoj človekove osebnosti.

TALIJIN HRAM

Gledališča in kinematografi nam največkrat postrežejo s ceneno kulturno izobrazbo. Gledališče predvsem zato, ker nam je v abonmaju, ki je bil lansko leto še organiziran, letos pa ga ni več, ponavljalo stare in obrabljene dramske stvaritve in operna dela. Abonma je zato tudi propadel, kajti zanimanja med študenti ni bilo. Mnogo lažje je namreč vsakokrat sprotno obiskovati mariborski teater in si ogledati novo pripravljeno delo. Filmi, ki jih vrtijo v kinematografih, pa so, razen redkih izjem, največkrat na nizki kulturni ravni, čeprav moram priznati, da se program filmov, ki bodo predvajani, čedalje bolj izboljšuje.

SAMO DISCO

Edini prostor v Mariboru, kamor študentje najraje zahajamo na zabavo, je disco klub v Astoriji, ki je odprt kar štirikrat na teden. O vlogi in namenu tega ali podobnega kluba bi se dalo razpravljati, saj nam v takšni obliki, v kakršni deluje, ne prinaša mnogo. Dobro bi bilo, če bi bila ta zabava popestrena s kulturnim programom kakršnekoli družbeno pozitivne vsebine. Disco klub je po kakovosti drago plačana zabava, saj razen dobre vsevrstne glasbe, ki jo poslušamo v zadostnih količinah in tonsko močno izraženo, ne nudi ničesar. Glasba pa je vsekakor premalo. Le-ta je na pretek tudi v mladinskem klubu v Orožnovi ulici, kjer imajo vsi mladi Mariborčani edini svoj prostor. Če pa bi še ta klub zasedli študentje, pa za nikogar ne bi bilo prostora.

ŠTUDENSKI DOMOVI

V študentskih domovih imajo nekateri pokrajinski klubi tudi lastne omejene prostore, ki so največkrat do poslednjega kotička prenapolnjeni s člani teh klubov ki so nastanjeni v študentskih domovih, teh pa je več kot 600 in vsi tako ali drugače ne morejo v teh prostorih preživeti svojega prostega časa. Tako je tudi tem prostor za zabavo sila omejen. Domska skupnost namreč ne zna poiskati možnosti za kulturno udejstvovanje. Položaj študentov v slovenski kulturi je zato komaj zaznaven, čeprav bi prav ta struktura morala biti prva, ki bi na to področje najbolj vplivala in zanj največ prispevala.

V študentskih domovih sta dve televizijski sobi, ki sprejmeta približno 80 do 100 študentov (takrat je dihanje sila omejeno). To je za spremljanje najcenejših novosti preko TV očitno premalo. Kot enkratna akcija študentskih domov je bila zelo pozitivno sprejeta izgradnja rekreacijskega prostora oziroma telovadnice, ki pa nima tolikšnih zmogljivosti, da bi jo lahko s pridom uporabljali. Kadar je v njej petnajst študentov, je že dren. Prerivanja in gnetenja je v študentskih domovih torej obilno. To prerivanje pa tudi nekaj stane, saj je potrebno za zdrav duh v zdravem telesu plačati ne zelo nizko ceno. Izkoriščanje človeka po človeku, vsaj glede plačevanja najemnin za prostore, pa je pri študentih že v navadi.

„KULTURNI SPOMENIKI“

Skratka edini kulturni prostori, ali po študentsko kulturni spomeniki, so gostilne. V njih je namreč vsak deležen svojega „trimčka“, saj lahko (ne povsod) veselo prepeva razgraja, razbija, se tepe, karta, in tako dalje itd. Prisotne so vse oblike kulturnega izživiljanja. Poleg lokalov so na voljo še prazne ulice. Tudi tam je kultura dovolj široka in opazna. Vsakemu poznavalcu tovrstnega preživljanja časa je namreč poznano športno življenje na ulicah v raznih oblikah večernega boksanja, karateja, jiu jitsa, savateja in drugih načinov utrjevanja kondicijske pripravljenosti. Ne manjka tudi zborovskega petja, ki se kakor po zgoraj naštetih dejavnosti, po navadi konča v blestečih sobanah varuhov javnega reda in miru, če le-ti niso dovolj ugodno razpoloženi, da nas napotijo domov. Petje po 22. uri namreč po vseh zakonih moti nočni kulturni počitek kulturnih občanov v kulturno zelo razgibanem mestu pod Pohorjem. Zgoraj navedeno se sicer redko dogaja, največkrat pa v dnevih po sprejetju štipendije, torej tudi zelo nereditno. Študentom najbolj priljubljena lokala sta še vedno Emona in Djeleza, kjer je strežno osebje do miroljubnih ljudi, kakršni smo mi študentje, še najbolj prijazno, saj skrbijo v teh mrzlih dneh celo za ogrevanje prostorov, v katerih je kultura v obliki recitacij, dramskih poskusov, petja in drugih oblik močno prisotna. Poleg tega se razvija tudi športni duh, zlasti vztrajnost pri dviganju skromnih uteži (beri: dva dcl kozarec + vsebina). Naše kulturno življenje je, kot je opazno, sila skromno v pravem pomenu te besede. Pogrešamo sodelovanje na vseh možnih in nemožnih področjih z delavsko, kmečko in vsa ostalo mladino, ki bi nam kakor kaže lahko v marsičem pomagala.

Darko Koren

Naše – s tem pa že novo in samoupravno

V izredno kratkem času so se v naši družbi zvrstile mnoge in velike spremembe. Zaživelo je samoupravljanje, iz tega se je razvilo samoupravno sporazumevanje, družbeno dogovarjanje, delegatski odnosi, zaživelo je celo družbeno planiranje. Zaživelo, pravim, čeprav je znano, da so to le prvi koraki, ki pa smo jih naredili precej samozavestno in pogumno. Prav zaradi tega pa nam marsikaj tudi uspe. Kvalitetno uvajanje novitet v naš družbeni prostor je verjetno eden od poglobitvenjših uspehov te vrste, vendar nas pri tem še vedno ovirajo posamezniki, obremenjeni s predstavami iz preteklosti in pa preslabo družbeno informiranje. Že na začetku vseh družbenih sprememb smo naredili več napak. Ena izmed najhujših je neobjektivno obveščanje samoupravljalcev, to je delegatske baze in delegatov o stvareh, o katerih morajo razpravljati in sklepati. Tako nismo znali prikazati nikoli in nikjer dogajanj izven naše družbe, niti nismo pri stvareh, ki smo jih udomačili, povedali: tole in tole je zraslo na tem in tem zelniku ter se je tako ali tako obneslo.

Tako je dobil naš samoupravljalca vtis, da smo s predšolsko vzgojo, z usmerjenim izobraževanjem, z reformo visokega šolstva, s potrošniškimi sveti, z delavsko kontrolo . . . odkrili nekaj povsem novega in enkratnega. Pa ne zaradi tega, ker bi mu bilo tako izrecno povedano, pač pa zato, ker ni slišal o tem kaj več. Zakaj se pri velikih družbenih spremembah, pri spremembah, ki obremenjujejo žep slehernega člana naše družbe ne pove: ta stvar je v tej in tej državi urejena tako, v drugi drugače, naš samoupravni socializem pa zahteva takšen model. Če vidite v prvotni obliki še kakšne pozitivne lastnosti, uporabljive v okviru našega družbenega koncepta, jih predlagajte v javni razpravi ali pa jih predelajte za našo uporabo. Tako ali pa vsaj nekaj podobnega bi bilo potrebno, saj bo družbena skupnost drugače o odborih, ki pripravljajo gradivo za javne razprave, dobila napačen vtis, ta ozka skupina pa se bo lahko reproducirala vedno znova, znotraj sebe, saj s takšno obliko dela, kot je v rabi sedaj, ne le, da ne daje alternativnih možnosti, pač pa tudi zajezuje informacije in prisiljuje samoupravljalce, da si razbijajo glave in ugotavljajo, če je morda še kaj bolj koristnega ali bolj uporabnega od tistega, kar je že zajeto v gradivih. Nekaj ad hoc pripravljene je premalo za kvalificirano odločanje!

Naša pot in naš družbeni koncept nadaljnega razvoja sta v svetu enkratna in verjetno tudi težko ponovljiva, vendar je popolnoma normalno, da bodo tudi drugi narodi na svoji poti morali uporabljati nekatere naše ugotovitve in naše dosežke ter jih prikrojovati svojim zahtevam in potrebam.

Pri sprejemanju resnic, ki, kakor vidimo, potekajo obojesmerno, pa moramo paziti na vsebino teh resnic in o tem mora odločati širša družbena skupnost, saj je znano, da so vse „tuje resnice“ zrasle v tujih razmerah in jih ne smemo sprejeti kot dogme, niti ne kot delne resnice. Uporabimo jih lahko le kot izhodišča za gradnjo naših resnic, vendar morajo predhodno skozi ostro konfrontacijo, ker so pač tuje resnice pogojene z drugimi družbenimi sistemi, drugačnimi vplivi in so namenjene nam tujim ciljem. Zaradi tega je treba sprejemati te resnice bolj odgovorno, ob udeležbi večjega števila družbeno političnih organizacij in dati možnost prav vsem samoupravljalcem, da zvejo, kaj smo uporabili, zakaj in kako bomo to izvedli v naši praksi. To pa smo dolžni tudi narodom, od katerih prevzemamo določene ugotovitve, saj ne moremo brez vrednotenja njihovega dela graditi svojega samoupravnega sistema, ki je poleg tega še neodvisen in humanističen.

marjan vešnar

Kulturna vzgoja – pot do celovite osebnosti študenta

Pod tem naslovom je bil objavljen v zadnji številki kratek sestavek o morebitni in po mojem mnenju edini možni in pravilni reorganizaciji kulturnoprosvetnega izobraževanja v novo nastalem univerzitetnem centru. Sestavek je bil zamišljen in sestavljen kot uvod v širše razmišljanje o kulturi.

ČLOVEK V DRUŽBI IN KULTURI

Odnos med človekom, ustvarjalcem in oblikovalcem svojega človeškega sveta, ki je predvsem svet njegove družbe in njegove kulture, in človekom, ki mora biti v „sosledju generacij“ nekakšen proizvod te družbe in kulture, je eden izmed temeljnih dialektičnih odnosov. Prav ta odnos v svoji drugi razsežnosti nas zanima. Družba in kultura sta človeški proizvod, vendar zgodovinski proizvod, ki so ga oblikovale številne generacije. Posamezniku, predvsem „novemu“ članu družbe, se družba in kultura kaže ta kot objektivno dani svet. To je stvarnost, ki jo mora vsak posameznik vdlati in vključiti v svojo človeškost, da bi to človeškost sploh uresničil. S to stvarnostjo objektivno danega sveta se mora uskladiti, sprejeti njeno konkretno družbeno in kulturno vsebino.

Obsto družbe in kulture je prvi pogoj za človekovo človečnost. Brez družbe in kulture se človek ne more uresničiti. Prav zato pa je nadaljevanje družbe in kulture tesno povezano s tem, da predajamo družbeni in kulturni svet novim rodovom. Zakaj za trajanje družbe v katerikoli dobi in na katerikoli stopnji njenega razvoja je nujno tudi neprenehno zamenjavanje njenih udov.

Poleg biološko dedovanih oblik vedenja, ki jih imenujemo bodisi gôn-ske, bodisi instinktivne, so torej za človeka značilni družbeno izoblikovani načini vedenja. Ker so to naučeni načini vedenja, so človeku dani le kot možnost. In ta možnost se lahko uresniči, le v družbenem stiku, le s posredovanjem družbe, ki jo seveda pojmuje v širšem ali ožjem pomenu besede; to kako jo razumemo, pa je še posebno pomembno. Če ni stikov med posameznikom in družbo, če torej ni omenjenega usklajevanja, se človekova potencialna človeškost ne uresniči. Podobno, kot ne bo človek zmogel govoriti, če tudi za to ni nobene fiziološke ovire, če potencialne možnosti čisto človeškega komuniciranja ne bo izkoristil v najzgodnejši dobi svojega življenja, ne more postati človek v pravem pomenu besede, če se ne prilagodi družbi in kulturi, v kateri mu gre živeti.

Človekova osebnost je torej družbenokulturni proizvod. Ko pa se ta osebnost razvija ali ko se konča proces njenega usklajevanja z družbo in kulture; je potem takem družbeno in kulturno proizvedena. Bistvo človeka je glede na posameznika ekscentrično v skupu družbenih odnosov, kot je zapisal Karl Marx v svoji „šesti tezi o Feuerbachu“.

Posameznik pa je očitna individualna enkratnost posebna in neponovljiva osebnost. V posamezniku se razvija neka posebna osebnostna struktura, ki je sorazmerno neodvisna enota v družbi in kulturi. Uveljavlja svojo posebno dejavnost. Ima neko svobodo izbire v dilemah; kjer pa se te dileme družbeno in kulturno oblikovane, so s tem za posameznika omejene. Sorazmerna samostojnost je torej spet družbeno in kulturno določena. V tem je tudi vsebina dialektike med posameznikom in družbo.

Iz antropologije, predvsem iz njene kulturne veje, je izšel izraz INKULTURACIJA, ki poudarja, da usklajevalni mehanizmi delujejo predvsem po široko pojmovani kulturi kot izrazito človekovi formaciji ki je proizvod njegovega intelekta in oblikovalec tega intelekta pa tudi instrument, s katerim se človeštvo oblikuje kot čisto ločena biološka vrsta, seveda s številnimi različicami. Inkulturacija naj bi bila nekakšen „uvod v kulturo“ neke družbe. Izraz inkulturacija je zunaj antropologije slabo uveljavljen, pa čeprav je manj polivalenten kot izraz socializacija. Prav zato lahko rečemo, da mora pojem inkulturacije vsebovati tudi bistvene prvne pojma socializacija. Kultura se lahko prenaša (oddaja ali sprejema, kar je za inkulturacijo bistveno) le družbeno, tj. po družbi. Le družba je nosilec kulture. Posameznik se rodi v družbo ali družbeno skupino, ki ima organiziran način življenja in v tem načinu življenja ima svojo kulturo. Potemtakem inkulturacije kot usklajevanja posameznika s kulturo ni mogoče ločiti od socializacije.

Vendar je smiselno, če vztrajamo pri pojmu inkulturacija, saj želimo s tem poudariti, da človek kot nosilec kulture ni le bitje, ki z mehanizmi kulture, denimo rešuje probleme svojih primarnih potreb, ampak si prav s svojo kulturo nalaga nove smotre in cilje za svoje bivanje in obstoj. Če, denimo, z inkulturacijo mislimo predvsem neposreden proces oddajanja.

Oddajanja – sprejemanja kulture, lahko govorimo o „kulturni transmisiji“ kar naj bi bilo nekakšno prenašanje kulture. S tem poudarjamo predvsem učenje kulture, se pravi proces, v katerem posameznik sprejema tiste prvne kulture, ki se jih nauči v skladu z obstoječimi in sorazmerno togimi normami neke družbe. Te norme potem isti posameznik predaja naprej.

Vendar je Sigmund Freud opozoril na postopni razvoj posameznika in s tem tudi na njegovo postopno usklajevanje z družbenim in kulturnim okoljem. Med najpomembnejše domneve „freudovstva“ sodi prav gotovo misel, da so duševni procesi že od najzgodnejšega otroštva, ko inkulturacijski sili navaja otroka, da prilagaja svoje notranje potrebe družbenim in kulturnim normam, odločilni za oblikovanje osebnosti. Potemtakem se velik del človekovega družbenega in kulturnega vedenja precej zgodaj opredeli. Če iz Freudovega dela izluščimo predvsem take misli, ki so jih danes že številne raziskave potrdile, in zavržemo njegova pretiravanja gle-

de psihoseksualnega razvoja, smo pravzaprav določili njegov pomen za razvoj vedenja o socializacijskih in kulturnih procesih.

Že Margaret Mead (r. 1901) je odkrila oziroma opazila, da ne poznajo tiste krize odrasčanja, ki je v naši civilizaciji „normalna“ in je očitna za čas pubertete. (Pravimo ji „pubertetna kriza, ki se kaže v stanjih, ko so lahko precej neprijetna za posameznika in družbo). Tako je ugotovila, da te krize ni tam, kjer gre za drugačno kulturno stališče do odrasčajočih članov družbe, ne le v seksualnih problemih, ampak predvsem v izobraževalnih prijemih. Po tej poti je prišla do spoznanja, da je izobraževalni sistem s svojimi različnimi metodami in pravili v različnih kulturah tesno povezan s strukturo značaja odrasle osebe in s prevladujočimi usmerjenostmi neke kulture. Tukaj naletimo tudi denimo na koncept „prifigurativne kulture“, kjer gre za tisto vrsto kulture, v kateri se odrasli učijo od svojih otrok. To je pojav, ki ga lahko povežemo z nekaterimi diskontinuitetami v sodobnih procesih socializacije.

Če se ustavimo pri pojmu učenja; predvsem v psihološkem pomenu, ga je moči zelo široko razumeti. Vsako vedenje, ki izvira iz vzgoje, izobraževanja, urjenja itn., je potemtakem naučeno vedenje. Za človeka pa je, kot smo že povedali, značilno prav naučeno vedenje. Proces učenja, o katerem se je po pravilu razpravljalo v odnosu do kulture v preteklosti, pa prav pogosto preveč poenostavljeno razumemo. Posebno, kadar naj bi gledali stališča razvoja osebnostne strukture. Trditve, da posameznik „pridobiva kulturo“ s pomočjo učenja v procesih socializacije oziroma inkulturacije, so nekakšno priznanje, kako malo nam je ta proces v svoji zapletenosti jasen. Družba in kultura se posamezniku ne predstavljata predvsem z učenjem. Pravzaprav inkulturacija pomeni, da kultura postaja del posameznika. Kako naj drugače razumemo delovno motiviranost, disciplino? Številni teoretiki učenja ocenjujejo vedenje kot neposredno posledico učenja.

S procesom učenja je tesno povezan pojem imitacije, posnemanja in nekateri teoretiki trdijo, da je prav koncept imitacije pomemben, če hočemo razložiti socializacijo. Otrok posnema starejše ljudi, od katerih je odvisen, posebno starše. Vedenje, ki si ga tako pridobi, mu daje več „koristi“ in zato se ga navadi. (Ne zamerite mi če sem ob teh ugotovitvah mimogrede pomislil na izvor današnjega perečega stanja med mladoletniki in celo med otroci – pojavov kajenja. Vzglede po ostalih, to bo menda tista privlačna stvar, zakaj jaz ne bi tisto kar on – morda celo nevoščljivost!)

Človek posameznik ne sprejema zgolj mehanično družbenih in kulturnih pobud in prav gotovo pa ne sprejema samodejno pritiskov.

Bolj ko „dozoreva“ kot osebnost – kot smo že govorili o sekundarni socializaciji – bolj postaja njegov odnos do družbenih in kulturnih danosti, s katerimi je soočen kot z delom objektivnega sveta, izpraševalen in kritičen odnos. Tako dejansko nastaja neka dvojnost, ki opredeljuje človeka: družbeno kulturna stvarnost edina lahko omogoča človeku posamezniku, da se vključi v družbo in kulturo, in s tem mu omogoča človeško eksisten-co; individualna reakcija posameznika pa človeku onemogoča, da bi se popolnoma potopil in depersonaliziral. Tu smo seveda tudi na vprašanje človekove zvestobe in stopnje odtujenosti, ki se v tem razmerju še posebej jasno kaže.

Na žalost pa je malo družb, ki pripravijo posameznika na vse okoliščine. Odrasli ljudje se pogosto soočajo z okoliščinami, ki so kaj malo povezane s „svetom“ njihove otroške politične socializacije. V tem je pravzaprav bistvo politične kulture, ki spremlja spreminjanje politične okoliščine le z dodatnimi vsebinami politične socializacije. Težava je v tem, da so zgodnje vsebine dokaj trajne in jih ni moči zlahka „prevrniti“.

Nikakor pa ne moremo mimo pojma družina, katera prva otroka navaja, da so – in morajo biti – v družbi različne vloge; in mu daje obrazce, ki se trajno vsidrajo v zavest, če je le bila socializacija oziroma inkulturacija v družini kolikor toliko popolna.

(se nadaljuje)

Lojze Klemenčič

odgovor na javno vprašanje

Prejel sem vaše pismo, v katerem prosite, da osvetlim vse napravnosti, ki so nakazane v članku „Dogovarjanje z napako“ v št. 5–6.

Najprej omenjate, da je vprašanje materialnega stanja študentov družba rešila na lep, vendar preveč formalen način, z dogovarjanjem in sporazumevanjem med delovnimi organizacijami in občinskimi službami, vse v okviru občin. Trditev ni povsem točna. Družbeni dogovor so sklenile družbenopolitične organizacije, družbenopolitične skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in asociacije vzgojnoizobraževalnih organizacij v okviru republike in v občinah. Samoupravni sporazum so sklenili delavci in delovni ljudje v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela na ravni občin. S sporazumom so poverili opravljanje tehničnih in administrativnih poslov za svoje skupne organe kadrovske službam občinskih skupščin. Ker pa so bile te službe izredno šibke, je prihajalo do zastojev, saj je bila npr. strokovna služba v nekaterih občinah vzpostavljena šele v septembru lani.

Tudi udeleženci sporazuma niso bili dovolj disciplinirani pri poravnavanju obveznosti in se je zato — finančno gledano — stanje bistveno izboljšalo šele v drugi polovici lanskega leta, ko je SDK dobila ustrezna pooblastila tudi na tem področju.

Omenjate tudi, da so se republiški organi, ki so bili že prej zadolženi za posamezne oblike štipendiranja, tako rešili odgovornosti. Pri tem gre verjetno za nesporazum, saj je v 23. členu družbenega dogovora delitev pristojnosti med dosedanjimi štipenditorji s področja družbenih dejavnosti opravljena (samoupravne interesne skupnosti v občinah in na ravni republike); te obveznosti so izpolnile izobraževalne skupnosti, raziskovalne skupnosti in skupnosti otroškega varstva, druge pa le delno.

Navajate, da je pri izplačevanju štipendij iz združenih sredstev prihajalo do zastankov. Omenil sem že dva osnovna razloga, dodajam pa še tretjega, to je dejansko finančno stanje udeležencev sporazuma. Če je namreč delovna organizacija v finančnih težavah (blokiran račun) ne izdaja sredstev, temveč SDK uvrsti njeno obveznost iz naslova 0,5 % v vrstni red terjatev. Tako so te obveznosti časovno poravnane kasneje, torej je tudi izplačilo štipendij vprašljivo. Navedeno stanje smo beležili v manjših oz. ekonomsko šibkejših občinah z manjšim številom delovnih organizacij, pa z velikim številom štipendistov in so zato deležne solidarnostnega preliva sredstev. Če pa udeleženci sporazuma v takih občinah svojih obveznosti ne izpolnijo oz. pri tem kasnijo, tudi solidarnostna sredstva ne omogočajo tekočega izplačevanja štipendij. Solidarnostnih sredstev so namreč deležne skupne komisije le nad 100 % poravnanimi obveznostmi udeležencev na svojem območju. Spominjate se pisanja v „Večeru“ v oktobru, ko je prav skupna komisija v Mariboru opozarjala na ta vprašanja. Drugo dejstvo, ki terja dopolnitev sporazuma in uskladitev pogodb, je realna možnost izplačevanja štipendij glede na obdobje največjega preliva sredstev, t. j. ob izplačilu osebnih dohodkov. Kot veste, še osebni dohodki izplačujejo za nazaj in to do 15. naslednjega meseca za pretekli mesec. Zato kljub naporom, da bi vnaprej do 10. tekočega meseca izplačali štipendije, ni dovolj rezervnih sredstev, ki bi omogočala premostitev do dejanskega pritoka sredstev. O tem bodo odločali organi udeležencev sporazuma v drugi polovici tega meseca.

Na koncu postavljate vprašanje, kaj delajo republiški koordinacijski organi (če seveda sploh kaj delajo) in zakaj dovoljujejo takšne anomalije? Ker sem prepričan, da sledite dnevni tisku, ste o vseh sejah teh organov našli obširne zapise in informacije, vaši delegati v skupnih organih udeležencev sporazumevanja pa imajo vsa gradiva in zapisnike vseh sej. Smatram, da bi z navajanjem podrobnosti po nepotrebnem jemal prostor v listu.

Ob koncu samo skromna prošnja, ki sem jo izrazil tudi na zborovanju v študentskem domu marca lani: odgovore na vprašanja zahtevajte od organov udeležencev sporazuma in ne od strokovne službe. Ne bi bil rad spet odgovoren za vožnjo tovornjakov, kot ste lani na pomlad ugotovili v vašem periskopu.

Matija Jugovič

PRIPIS

Študentski življenjski pogoji so odvisni od discipliniranosti udeležencev samoupravnega sporazuma in so prav zaradi tega bili v preteklem letu prekleto slabi. Verjetno bi bilo pametno vprašati samoupravne interesne skupnosti, ki so svoje obveznosti opravile le delno, pa se ne izplača, ker bi dobili zopet le splošen odgovor.

Prav tako je za lase privlečen argument o nezmožnosti rednega izplačevanja štipendij, saj se sredstva za štipendije zbirajo vnaprej (tudi štipendije se izplačujejo za tekoči mesec), kar bi glede na vaš odgovor pomenilo, da morajo sredstva biti na razpolago najmanj 15 dni pred izplačilom. O šibkosti naših delovnih organizacij ne bi razpravljali, saj je znana njihova poslovna učinkovitost — štipendije so socialne podpore in se morajo izplačevati.

nimajo svojega gledališkega abonmaja, pač pa dobijo za vsako predstavo določeno število vstopnic.

Verjetno je, da še kje obstajajo take oblike aktiviranja študentov. Vendar so v Novem Sadu napravili korak naprej: v njihovo mašinarjo zahaja vse več delavske mladine — skratka — tu so polnokrvno zaživel sklepi ZSMJ.

Mislim, da je od vseh področij udejstvovanja mladine moč najti na kulturnem še največ zanesenosti. Vendar tudi tu ne gre brez enega samega primernega prostora. Niti najbolj napredne oblike družabnosti, ki niso redke, ne morejo mimo tega. Precej je dobrodušnih stričkov, ki govore, naj najprej pokažemo, kaj sploh zmoremo, nato pa bo že. Mislim, da smo v Mariboru to že pokazali, strički pa niso imeli časa, morda so šli na dopust, a na vse pozabili. Hočem povedati, da se vsaka zagnanost neke konča (kje je lepša prilika za to kot pozabljeni obljube?)

Verjetno je kulturnemu (nelživotarjenju) v Mariboru krivo še nekaj: študentski predstavniki se često menjajo. Potreben je čas, da se novo izvoljeni vklopi v delo, da doume stanje, ki ga je pričakalo in razmisli o tem, kako bi ga nadaljeval. Mirne duše sem zapisala, da „razmisli“, kajti v resnici študentje mislijo, da je s tem, ko izvolijo svojega predstavnika, ker ga pač morajo imeti, zadeva rešena — ne pomagajo mu. Tak nenadoma osamljen človek z vso dobro voljo in energijo, da uresniči naloge, ki so mu jih zaupali, prične z delom, vnese vanj tiste nove kvalitete, ki jih je (če jih je) prejel iz svoje sredine, misli, da bo napravil revolucijo, slednjič pa zaspi ob svoji mizi, ko spozna, da je njegova „baza“ s tem, ko je ugotovila svoje probleme in mu zaupala rešitev, nanje pozabila. Vem, da nisem odkrila nič novega s tem opisovanjem stanja, ne samo kulturnega, čeprav sem sprva želela govoriti le o njem: težave ljudi, ki hočejo delati, pa nimajo materialne podpore, niti, kar je še pomembnejše in obenem še bolj žalostno, moralne — tiste iz svoje sredine. Vem tudi, da se zaradi tega razmišljanja ali navajanja dejstev (kakor pač hočete), ne bo nič spremenilo. Pa ni tako samo pri nas: pristostvovala sem diskusijskemu srečanju jugoslovanskih študentov prava (govorilo se je o moralnih vrednotah, pogosto je bila omenjena morala posameznika kot odraz njegove zavesti). Kljub temu, da je bil sam način diskusije nekoliko zgrešen, smo vsakih pet minut slišali visokoleteče besede, toda na tem srečanju ni bilo discipline, govornik je moral napeti vse glasovne sposobnosti, da smo ga slišali . . . Govorili smo o preklemsko dobrih moralnih vrednotah, ki smo jih podedovali in jih razvijamo, o vrednotah izrazu naše zavesti, vendar neuradno dognali (sami zase), da naša zavest, morala in kultura, ki izvirata iz nje, ni ravno na zavidljivem nivoju.

Tako je k vsaki stvari moraš pristopiti z nekega stališča — pristopila sem s tistega, ki se zelo redko pojavlja — s stališča mladega človeka, ki ne pozna veliko tujk, uporablja besede z veliko začetnico, ne zna pisati slivospevov. Hočem povedati, da bodimo mladi, preprosti, iskreni, dovolj samokritični in trdni takrat, ko vemo, da imamo prav.

Marija Šuta

Morda samo neizvirno razmišljanje

Je že tako, da vedno vzdihujemo, kako slabo je s kulturnim udejstvovanjem v Mariboru. Nekateri govore, da niti ne. . . Res pa je tudi, da smo se zaljubili v stalne oblike kulturnega udejstvovanja. Študentje vsako leto več ali manj čakamo na april, tradicionalne študentske prireditve, katerih osnutki obljublajo širino, globino, pestrost, skratka — nad programom smo vsi navdušeni, potem pa se zatakne: ni ljudi, ki bi lahko ves program izvedli, marsikatera prireditev odpade, ker ni prostora, o denarju pa raje ne govorim. Pa o odzivu . . .

Priznati si moramo, da ne znamo pritegniti ljudi, pa če to koga še tako prizadene. Da je oblika kulturnega življenja mladine precej pomemben faktor, nam dokazujejo Novosadčani.

Na „fakultetu tehničnih nauka“ imajo svoj prostor, imenujejo ga „mašinar“. V njem prirejajo ob četrtkih, sobotah in nedeljah družabne večere. Le-ti so zaenkrat še bolj zabavnega kot kulturnega značaja: poslušajo glasbo, plešejo, razpravljajo o aktualnih dogodkih, vse pogosteje pa obiskujejo njihove prostore gledališki igralci, pa tudi študentje predstavljajo svoje stvaritve. Pogosto jim priskoči na pomoč tudi „Tribina mladih“, v okviru katere strokovnjaki z različnih področij vodijo diskusije, često pa zahajajo sem tudi neposredni proizvajalci.

Novosadčani so prepričani, da kultura ni stvar posameznih talentiranih študentov, ampak potreba vseh. Vendar pojem kultura tudi širše razumejo: kot sposobnost organiziranja, realnost in objektivnost pri odločanju, samokritičnost . . . in ustvarjalnost. Morda še to: študentje

Kaj je to Radio Študent

Verjetno bralcem ni treba posebej razlagati, da obstaja v Ljubljani že skoraj sedem let Radio Študent, ki je menda edina tovrstna radijska postaja v Evropi. Pričujoči zapis se bo največji meri poskušal ogniti reportažnemu slogu bulvarskega časopisja. „Zanimiva“ dejstva bom omenjal le toliko, kolikor bo potrebno, da se bodo stvari pravilno razumele. Analize o tem, kdo v največji meri ustvarja javno mnenje, so pokazale, da je radio na drugem mestu, takoj za televizijo. Radio Študent oddaja svoj spored na območju, kjer živi okrog pol milijona ljudi. Analize o poslušanoosti nima, ker je predraga, vendar imamo po nekaterih cenitvah vsak dan vsaj 20.000 poslušalcev. Govoriti 20.000 ljudem na dan pa je že zelo odgovorna naloga.

Kako se je lotevamo? Program ima v bistvu dve funkciji: eni bi lahko rekli zunanja, to je izobraževanje poslušalcev, drugi pa notranja, to je izobraževanja nas samih, odkrivanje možnosti, ki jih za govorjenje ljudem nudi radijski medij. Obeh funkcij ne gre ločevati, ker se zmeraj pojavljata povezano, odvisni ena od druge. Osnovna tendenca našega programa je izobraževalna, čeprav o nas po Ljubljani govorijo vse mogoče in nemogoče stvari. Seveda tu izobraževanje ni vzeto v ozkem, strokovnem smislu, bolj ustrezen izraz bi bil omika. S svojim programom zapolnjujemo namreč štiri izredno pomembne sfere zavesti naših poslušalcev.

Pričnimo z glasbo. Tri četrtine našega programa zavzema glasba. Seveda ne gre za kakršnokoli glasbo; na področju glasbe smo verjetno posebnost v jugoslovanskem glasbenem prostoru. Glasba se v zavesti današnjega človeka vedno bolj pojavlja kot potrošno blago, ne pa kot del človeka samega, kot poseben način spoznavanja sveta. Za današnjo glasbo (seveda ne za vsa) se namreč zmeraj skriva denar. V svojem glasbenem programu smo se lotili lahko bi rekli, pionirske naloge, ločiti plevel od zrnja, se pravi: učiti naše poslušalce poslušati glasbo in jo razumeti. Seveda se nismo pri tem nikoli ravnali po željah poslušalcev, zakaj kam bi sicer prišli, temveč je naš glasbeni program narejen tako, da je najslabša glasba, ki jo še vrtimo, kvaliteten komercialni rock; tu se dobijo osnove za prehod h jazzu, elektronicam ipd.

Prične se torej s poslušanjem Topa X, ki je edina komercialna oddaja v našem sporedu, konča pa se s Topom albumov, ESP kulturo, Zvokom sveta ipd. (vse to so naše redne glasbene oddaje. Top albumov, v terek, poskuša predstaviti najkvalitetnejše glasbene dosežke tistega meseca. ESP kultura je sicer oddaja kulturne redakcije, vendar v njej navadno vrtimo zelo kakovostno ali pa zelo nenavadno glasbo. Zvok sveta pa je posebna glasbena oddaja, v kateri predstavljamo izvorno ljudsko glasbo, trenutno je na sporedu Afrika).

Glasbo predstavljamo zelo različno: povsem navadnega informiranja do povezave poezije z jazzom, vmes pa je cela vrsta variant. V Topu X npr., kjer predvajamo za naše pojme nekvolitetno glasbo, vodja oddaj načeloma ne daje informacij o skladbah in izvajalcih, temveč govori povsem druge stvari, temu pravimo „spikerski bla-bla“. Stvar je povsem preprosta, o tej glasbi ni kaj povedati, poslušalcem to dajemo posredno na znanje. O glasbi ne govorimo zgolj faktografsko, kot je v navadi drugod, lotevamo se je tudi problemsko, saj je del obstoječe zavesti.

Od glasbenega programa bi bilo težko ločiti delo kulturne in družbene redakcije. Radijski medij ima to prednost, da lahko tekst obogatiš, narediš močnejšega ravno z glasbeno opremo, oziroma režijo. Te možnosti, se pri nas še vse premalo zavedajo. Določeno temo je moč narediti izredno privlačno in sočasno se lahko ravno z obliko predstavitve poslušalcem pokaže vsa teža problema, o katerem oddaja govori. Tudi glede oblike smo, kakor kaže, pionirji.

Na radiu Študent je že kar geslo: novo, zmeraj novo. Tako se program menja celo večkrat na leto. Takoj ko se izkaže, da je kaka stvar neustrezna, se mora spremniti ali jo vzamemo s sporeda.

Morda še nekaj pojasnil o družbeni redakciji. V njej nastajajo oddaje, ki se ukvarjajo s posameznimi družbenimi problemi. V tej redakciji smo pravkar na razpotju: med povsem navadno govorno oddajo, to je 10–15 minut branega teksta, in pa režiranimi in glasbeno opremljenimi obravnavami družbenih problemov. Glavni razlog, da popolnoma ne preidemo na slednjega, je v pomanjkanju časa in denarja. Izvedbenih problemov ni, kajti enako uspešno lahko v enourni glasbeno-govorni oddaji zelo poglobljeno predstavimo informacijo kot npr., problem ekologije ali alkoholizma ipd.

Najmanj „radijsko“ obliko imajo dnevna poročila. Namenjena so obveščanju, predvsem o takih problemih, ki v druga sredstva javnega obveščanja ne pridejo, seveda pa se ne izogibamo tudi komentiranju širših družbenih problemov. Imamo svojo dopisniško mrežo, tako je naša javnost redno obveščena o dogajanjih v študentski ali drugi mladinski sredini. Če nadaljujem z naštevanjem posebnosti, bi bila na vrsti naslednja: verjetno smo edina povsem študentska konstituirana delovna organizacija v

Sloveniji, če ne že kar kar v Jugoslaviji. 75 odstotkov stroškov programa krijemo sami s propagando in drugimi dejavnostmi. Radijska postaja pa se po uradnih merilih šteje za rentabilno, če sama krije 15 odst. stroškov programa. Zdaj dela na Radiu Študent okroglo 100 ljudi. Vse pa vendar ni tako lepo, kot se na prvi pogled zdi. Oddajamo vsak dan na srednjem valu 222 m od 12. do 15. ure. Čas oddajanja je torej precej neustrezen, vendar se tu, dokler ne bomo prešli na UKW oddajo, ne da nič narediti. Tudi s tehnično opremljenostjo se ne bi mogli hvaliti. V izdelavi imamo sicer novo mešalno mizo, trenutno delamo na mizi, ki jo je pred leti izdelal eden izmed naših tehnikov. Samo v ilustracijo: nova mešalna miza nas bo stala 34 starih milijonov, letne realizacije pa imamo okrog 120 starih milijonov. Kje pa so še vse ostale naprave, ki jih na radijski postaji potrebuješ: magnetofoni, gramofoni, plošče, trakovi itd. Honorarji za katere delamo, niso rožnati, delo se ti poplača s tem, da lahko delaš to, kar hočeš, vsaki ideji so odprta vrata.

Ne nazadnje bi bilo vredno omeniti zelo razvito samoupravljanje na Radiu Študent. Za nas ima dvojni pomen: eno je uspešno upravljanje delovne organizacije, drugo pa je nabiranje samoupravnih izkušenj za pozneje, ko se bomo „zares“ zaposlili. To naj bi bil kratek odgovor na vprašanje „kaj je Radio Študent“. Daljšega odgovora na to vprašanje se niti ne bi dalo napisati, odgovor bi bilo treba „poslušati“. | Miran Čupkovič

Zaprte oči – ali:

KAJ MORAJO BRATI PROFESORJI

Katedra je študentski list in zato tudi list naših profesorjev in asistentov, ki pa tega, kakšen je, žal ne vejo. Ob ocenjevanju vloge študentskega lista pri razvijanju samoupravnih odnosov na šoli je na sestanku sveta Katedre asistent Stropnik z VTS dejal, da vse premalokrat, oziroma da sploh nikoli ne „pičimo“ profesorjev, čeprav bi za to imeli vzrok.

Takšna ocena naše kritičnosti me je razburila in želel sem tovarišu Stropniku dokazati, da živi v zmoti in da v zmotna mišljenja zavaja potemtakem tudi svojo profesorsko okolico. Skrbno sem predelal ves lanski letnik Katedre — še vedno s fikšno idejo, da udarim po Stropniku, da ga potolčem tako temeljito, da nikoli več ne bo upal priti na svetlo s tako neumno trditvijo. Pa — za takšne slabe namene se mu moram najgloblje opravičiti (čeprav priznam, da mi to opravičilo gre kar stežka s tipki). Žal je res, da ga ne morem šteti za lažnivca — žal, za naš študentski list, ki je videti ob njegovih kritiki prav gotovo sterilan, filistrski in globoko vdan — prekleto! Le komu? Celo leto smo se zavijali v globoka in visoka razmišljanja o reformah in reformizmih, pa smo ob tako globokem razmišljanju vedno znova pozabljali na naše, življenjske probleme. Kaj je morda res in drži kot sveta resnica, da nismo poleg ogromnih kritik na rovaš študentov mogli izreči niti ene mile kritike na žiro račun kakšnega profesorja, kaj smo bili res celo leto tako deficitni, da si nismo mogli privoščiti niti tako majhne transakcije?

Pa vse to pravzaprav ni res. Tako po tihem ali v manjših skupinah smo metali na vaše hrbte grde stvari, slabe besede, da bi se jih še hudič sramoval — in nekatere celo upravičeno; pa vendar, smo jih samo govorili. Kdo pa tega ni počel? Celu v Katedri smo tu in tam zapisali, da bi lahko bil kakšen profesor (vedno je bilo napisano tako na splošno) bolj priden, pa bi potem bil v celoti fejest fant, ali pa da bi kakšnega profesorja lahko ganile naše solze in bi nam dovolil v redu opravljati prakso — takole, malo bolj samostojno . . . toda to so bile le splošne stvari, takšne, o katerih se da veliko in na široko kritizirati, pa še nikogar ob tem niti rdečica ne bo zalila. Še in še bi se vam lahko opravičeval, pa raje ne — bolje bo, da vam svečano obljubim, da bomo sedaj bolj enakopravni tudi v kritiki in upamo, da bo kritika (objektivna) tudi kaj zalegla.

Pred izidom te številke je zapustil mesto odgovornega urednika Katedre MIK REBERNIK študent III. letnika VEKŠ in tako zaključil določeno obdobje delovanja študentskega lista Katedre, v njenem 15-letnem obstoju.

Pred dvema leti je Mik prevzel mesto glavnega urednika, pozneje pa odgovornega urednika Katedre, vse v obdobju menjave generacij ko so mnogi pričakovali ne le padec kvalitete lista, ampak tudi njegov propad. Prav Mik pa je bil eden izmed tistih, ki so s svojim delom in entuziazmom dali polet novemu krogu katedrinskih sodelavcev.

Delo na Katedri je posvetil ves prosti pa tudi velik del študiju namenjenega časa. V času svojega dela je pomembno vplival na vsebino lista, kakor tudi na njegovo likovno ureditev, s tovariškim odnosom do sodelavcev pa je znal ustvariti prijetno delovno vzdušje. Upamo, da bo Mik še v naprej, kljub prevzemu novih obveznosti, aktivno sodeloval pri kreiranju našega lista in mlajšim sodelavcem pomagal z izkušnjami, tako da ne bi čutili vrzeli, ki bi lahko nastala ob njegovem odhodu iz uredniškega odbora.

Na novih dolžnostih mu želimo veliko uspehov in ustvarjalnega elana. Prijatelji in sodelavci Katedre

KUD „ŠTUDENT“ VABI...

Športno-plesni sekciji se bo pridružila sekcija za moderne ples. Vsi, ki vas ples zanima, se oglasite na KUD „Študent“, Ob parku 5, med 13. in 14.30! PRIDITE!

GLASBENIKI!

Folklorna sekcija KUD „Študent“ vabi k sodelovanju vse glasbenike, ki imajo voljo in željo spremljati plesalce na njenih nastopih. Še zlasti potrebujemo klarinetiste in violiniste. Vsi, ki želite igrati, se javite v prostorih KUD „Študent“, Ob parku 5, vsak delavnik od 13. do 15. ure ali po telefonu na št. 25-927.

NAROČNIKI POZORI!

Spoštovane naročnike prosimo, da nakažejo naročnino za študentski list Katedra na žiro račun 51800-678-81846 ali pa v gotovini na uredništvu Katedre, vsak dan od 11.30-13.30. Letna naročnina je 25,00 din.

Naročnino je treba poravnati za leto 1975 do 31. januarja 1976. Hvala za razumevanje!

Študenti ne potrebujejo varuhov javnega reda, ker študentje vse svoje probleme urejajo sami. In to s pestmi, po starih običajih z vasi. Tako, če misli kak objestnež, ki ne stane v študentskih domovih, poklicati varuhe javnega reda, jih ne bo mogel, ker bo lahko to individualno uredil, če bo splah lahko.

Zdenko Mali, sekretar RK ZSMS, je Darku Korenu, bivšemu sekretarju VK ZSMS, po telefonu zagotovil 9 starih milijonov sredstev, takoj ko dobijo denar, ki jih je RK ZSMS dolžna UK ZSMS Maribor še iz lanskega leta. Ludvik Filo pa je izjavil, da nam dobrohotno dajo 240 starih milijonov — „pufa“.

Hvaliti se o treh vrstah obrokov, ki nam jih samo na papirju ponujajo v študentski menzi, je lahko. Vprašanje je le, koliko časa bomo še dovoljevali, da nas bodo vlekli za nos.

CVETKI S KONFERENCE

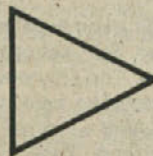
V imenu republiške konference ZSMS je govoril Tomaž Kšela, ki se je „razsrdil“ nad idejnoteoretičnimi izhodišči visokošolske konference. Povsem upravičena sveta jeza se mu je polegla šele, ko je delovni predsednik pojasnil, da so bila inkriminirana izhodišča samo osnutek za razpravo na predsedstvu VK ZSMS ter da so jih delegati prejeli čisto slučajno in pomotoma.

Predsednica KUD „Študent“ je prebrala poročilo, ki pa je bilo staro dva meseca. Tako da je moral tovariš Bračič, rektor Univerze v Mariboru, pojasniti, da kritično finančno stanje društva, ki ga je v poročilu prikazala predsednica, ni resnično, saj je že pred mesecem dni univerza odobrila in nakazala društvu sanacijska sredstva v višini 5,5 starih milijonov. Rektor je tudi zaprosil, naj bi bil v prihodnje na poročilih napisan datum „proizvodnje“.

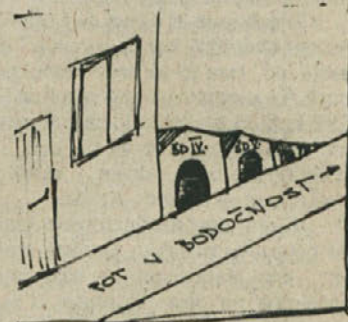
Ob povišanih cenah v študentskih domovih ponižno predlagamo, naj se študentski domovi združijo s kakšno hotelsko organizacijo. Kaj ne bi bil lep naziv Hotelska organizacija CERTUS — TOZD Študentski domovi?

Visokošolske konference ZSMS na Univerzi v Mariboru ni več! 8. januarja se je namreč preimenovala v UNIVERZITETNO KONFERENCO ZSMS. Toliko. Da se ne bi motili.

DRAGI BRAL(KE)CI: Simpozija — Visoko šolstvo v združenem delu in Marksistična misel v sodobni družbi, bosta objavljena v prihodnji številki Katedre z določenimi dodatki.

Tisti študentje, ki trenutno nimajo stanovanja, se lahko po mili volji, brez kakršnihkoli kriterijev vselijo v študentski dom IV. v Mariboru, ki bi naj bil zgrajen že lani. Točen naslov zgradbe in ključje je moč dobiti pri RISK v Ljubljani.

Komisije so se strukturirale, delovna morala je na višku, dogovorili pa smo se tudi za seminar, ki bi naj ne postal vsesplošno žretje, ampak res delovni sestanek. Predsedstvo UK ZSMS — bo res?

Ob ponovnem neurejenem štipendiranju in položaju štipendistov smo se spomnili na besede, ki jih je izrekel Matjaž Jugovič na lanski javni tribuni o štipendiranju, naj študentje vzamemo zastave in napolnimo ceste.

